

EP^α

2026/2027

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

možná se vám to bude zdát neuvěřitelné, ale nakladatelská značka Academia slaví v roce 2026 šedesát let své existence. Během tohoto období produkce Nakladatelství Academia kopírovala politickou i společenskou situaci v Československu a později v České republice. Na konci šedesátých let přispěla několika zásadními publikacemi ke společenskému uvolnění a k debatě o možném svobodnějším světě, v sedmdesátých a osmdesátých letech přinášela zásadní práce z přírodovědných a technických věd, ale také tituly z věd společenských, přitakávající takzvané normalizaci. Značka Academia přežila i počáteční chaotické poměry na knižním trhu v devadesátých letech a na rozdíl od řady kamenných nakladatelských domů, které na přelomu 20. a 21. století zanikly nebo se změnily v marketingové značky bez původního obsahu, zachovala tvář a věrnost především vydávání vědeckých publikací. Posudte prosím při listování tímto edičním plánem, zda je Academia stále vaší značkou, symbolem kvalitních knih z mnoha oborů a zda je smysluplným vývěsním štítem Akademie věd České republiky. Za toto zamyšlení vám budou vděчны všechny kolegyně, kolegové i já. Přeji klidnou četbu a děkuji za vaši přízeň značce Academia.

Jiří Padevět

ISBN 978-80-200-3704-6

obsah

5	Mimo edice – humanitní vědy	72	Orient
20	Mimo edice – přírodní vědy	73	Paměť
	38 1938–1953	76	Průvodce
41	Ars // Philosophia, Aesthetica, Theōria	78	První republika
	42 Album	80	Společnost
44	Antropocennosti	82	Studentské práce
	46 Atlasy	84	Šťastné zítřky
48	České moderní dějiny	86	Theatrologica
	49 Drama	89	Theatrum Neolatinum
	50 Europa	90	Umění
58	Folkloristika	91	Živá a neživá příroda
	59 Galileo	93	Popularizace vědy
	60 Gerstner	94	Živa
	61 Historie	96	Strategie AV21
	64 Judaica	98	Věda kolem nás
66	Knižní kultura	101	Jmenný rejstřík
69	Literární řada	103	Rejstřík titulů
	70 Obluda		

Mimo edice – humanitní vědy

Nakladatelství Academia vydává část své produkce i mimo edice. Knihy z oblasti humanitních věd mají široký záběr – čtenář zde nalezne nejpestřejší témata od jazykových příruček přes monografie významných osobností až po knihy věnované dílu a době Williama Shakespeara.

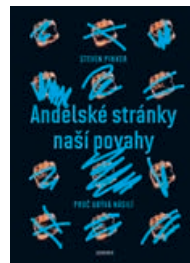
Steven Pinker

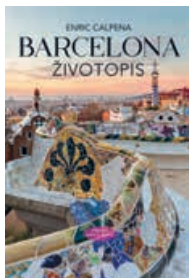
Steven Pinker (1954), kognitivní psycholog, jazykovědec, antropolog, filozof a pedagog, je autorem řady odborných i populárně-naučných publikací o jazyku, mysli a vnímání a v posledním desetiletí také o vývoji a stavu lidské společnosti.

Andělské stránky naší povahy Proč ubývá násilí

„Kam ten svět spěje?“ ptají se mnozí, když sledují zvěrstva a zločiny kolem nás. Už se ale neptají, jak na tom byl svět v minulosti. Mnohem hůř, dokazuje psycholog a kognitivní vědec Steven Pinker. Kmenové boje byly devětkrát smrtelnější než války a genocidy 20. století. Míra vražd ve středověké Evropě byla třicetkrát vyšší než ta dnešní. Otročtví, sadistické tresty, popravy nevinných či týrání zvířat provázely lidský život po milénia. Vyspělé země už mezi sebou neválčí a ve třetím světě při válkách umírá zlomek lidí oproti dřívějšímu. Díky rozšíření vlády a státu, gramotnosti, obchodu a kosmopolitismu jsme se naučili krotit své pudy, soucítit s ostatními, vyjednávat a vyvracet toxické ideologie. Násilí je, ač se to nezdá, na ústupu; nad našimi vnitřními démony převládly andělské stránky naší povahy.

Z angličtiny přeložil Adam Růžička

Barcelona Životopis

S fascinujícím průvodcem metropolí Katalánska putujeme historií od římské Barciny přes středověkou gotiku, průmyslový rozmach města až po modernismus. Stranou nezůstává ani anarchistické hnutí. V ulicích města potkáváme svatě i zlosyny, umělce, námořníky či vědce. „Barcelona postrádá uniformitu. Je v ní tolik nejednotnějších prostředí, že je prakticky nemožné nenajít něco, co se vám nebude líbit,“ říká autor Enric Calpena. Knihu doplňují poutavé ilustrace, které poskytlo barcelonské Muzeum dějin.

Ze španělštiny a katalánštiny přeložila Jana Novotná

Enric Calpena

Enric Calpena (1960) je novinář, historik. Přednáší na barcelonské Univerzitě Ramona Llulla. Napsal bezpočet scénářů pro televizní dokumenty i rozhlas.

Bulharská nostalgie Sondy do duše literárního exilu (1944–1989)

Bulharský literární exil z období studené války zůstává doposud málo probádaným polem literárněvědné slavistiky. Předkládaná monografie se zaměřuje na klíčovou náladu bulharského exilu – nostalgii. Zoufalá touha po návratu měla v bulharském exilovém kontextu řadu různých podob, počínaje individuálním steskem po rodině zanechané ve vlasti přes literární rekonstrukce starého nekomunistického řádu až po velebení národní minulosti a někdejší moci středověkého státu. Exilová poezie, próza, memoaristika a esejistika konzervovaly ideologické diskurzy potlačené poválečnou sovětizací bulharské společnosti, a exilová produkce v zemích geopolitického Západu tak představovala pozoruhodnou alternativu k cenzurou kontrolované tvorbě socialistického Bulharska.

Jakub Mikulecký

Mgr. Jakub Mikulecký, Ph.D., (1987) působí ve Slovanském ústavu AV ČR. Zabývá se neoficiálními projevy slovanských literatur v kontextu nedemokratických režimů. Je autorem knihy *Mezi disentem, undergroundem a šedou zónou. Neoficiální bulharská literatura (1944–1989)* (Academia 2021), která se dočkala i bulharského vydání.

**Koedice se Slovanským
ústavem AV ČR**

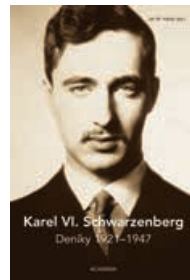
Karel VI. Schwarzenberg
Jan M. Heller (ed.)

Karel VI. Schwarzenberg (1911–1986), spisovatel, heraldik. Kromě některých jednotlivých spisů vydaných ještě před jeho odchodem do emigrace (1948) a po roce 1989 je zatím nejrozsáhlejší edice Martina C. Putny *Karel VI. Schwarzenberg: Torzo díla* (2007).

Mgr. et Mgr. Jan M. Heller, Ph.D., (1977) literární kritik, publicista a editor. V roce 2019 získal cenu Tvárnice pro kritika roku, udělovanou časopisem *Tvar*. Od roku 2017 působí jako ředitel Nakladatelství AMU.

Deníky 1921–1947

Deníky knížete Karla VI. Schwarzenberga zahrnují období od roku 1921 do roku 1947, do doby bezprostředně předcházející jeho odchodu do exilu. První části deníků poskytují zejména vhled do výchovy a způsobů vyžití šlechtického syna. Postupně v nich lze sledovat utváření Schwarzenbergovy osobnosti, jeho intelektuální výbavy a názorových pozic, kriticky zaměřených vůči masarykovské koncepci nenáboženské „humanity“ a čechoslovakismu. Deníky ze studentských let zachycují vedle líčení bujarého studentského života také Schwarzenbergovo sbližování s pravicovými a katolickými kruhy. Poslední deníkové sešity zachycují události druhé světové války, její dramatický konec a poválečná léta poznamenaná konfiskací schwarzenberského majetku a útočnou kampaní v tisku.

Klára Kudlová (ed.)

Mgr. Klára Kudlová, Ph.D., (1976) působí v Oddělení literatury 20. století a literatury současné ÚČL AV ČR. Zaměřuje se na novodobou českou prózu a drama a na autory spirituální literatury.

Fenomén Bílá Voda Kontexty

Kniha je dlouho očekávaným komentářem specialistů k tématům, jež popularizovala Kateřina Tučková ve svém románu *Bílá Voda* (2022). Autoři se věnují nejen literárním a kritickým otázkám, které tato kniha vyvolala, ale nově také zprostředkovávají historická témata, jako jsou represe komunistického režimu vůči církvím a život řeholnic na okraji socialistického systému. K tématům knihy patří rovněž aktuální diskuse o postavení žen ve společnosti a v římskokatolické církvi, včetně otázky svěcení řeholnic na kněze. Publikace reflektuje roli, kterou současná literatura hraje ve vztahu k veřejné debatě, a dále ji rozvíjí.

Gesto a skutečnost Umění v meziválečném Československu

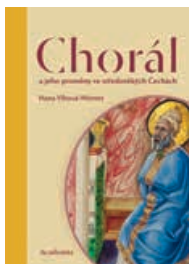
2) Lidé na kře

Nakolik se česká avantgarda zajímala o sociální situaci v meziválečném Československu? Vnesla světová hospodářská krize do literární či výtvarné tvorby nová témata? A jak na sklonku třicátých let pociťovali dramatici a filmaři ohrožení evropské demokracie? Na tyto a další otázky hledají odpověď historičky a historici literatury, výtvarného umění, divadla, filmu a hudby v druhém svazku kolektivní monografie *Gesto a skutečnost* nazvaném podle divadelní hry Viléma Wernera *Lidé na kře*. Ve čtyřech desítkách studií věnovaných známým i zapomenutým dílům a kulturním událostem badatelky a badatelé napříč humanitními obory odhalují nové souvislosti a rozkrývají vztahy mezi uměním a politikou.

Kateřina Piorecká
a kol.

PhDr. Kateřina Piorecká, Ph.D., (1976) literární historička a editorka, působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Zabývá se dějinami myšlení o literatuře, literární geografii a technologii psaní. Je mj. autorkou monografií *České dějepisectví v dialogu s Evropou 1890–1914* (Academia 2009) či *Psaní na dotek* (Academia 2016).

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Chorál a jeho proměny ve středověkých Čechách

Monografie je prvním uceleným pojednáním o vývoji liturgického jednohlasého zpěvu v pražské diecézi. Výklad založený na studiu širokého souboru hudebních a historických dokumentů sleduje dvě závažné revize liturgického zpěvu v polovině 13. století a po povýšení pražského biskupství na arcibiskupství o století později, přibližuje zásahy císaře Karla IV. do liturgie a zpěvního repertoáru Svatovítské katedrály a představuje dosud takřka neznámou, vysoce kreativní kompoziční vlnu v desetiletích, které předcházely vypuknutí husitských bouří. Výklad vrcholí kapitolou o vytvoření českého „gregoriánského“ husitského chorálu na počátku 15. století, jenž je zde prezentován jako logické pokračování úcty k jednohlasému církevnímu zpěvu a jeho funkci v církevním rituálu.

Hana Vlhová-Wörner

Doc. PhDr. Hana Vlhová-Wörner, Ph.D., (1966) je přední muzikoložka se zaměřením na středověkou hudbu. Působí v Oddělení pro soupis a studium rukopisů MÚA AV ČR. Orientuje se na latinskou liturgickou poezii či na šíření a transformaci latinského repertoáru od raného do pozdního středověku.

Koedice s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR

Jan Maršálek (ed.)

Mgr. Jan Maršálek, Ph.D., působí v Kabinetu pro studium vědy, techniky a společnosti FLÚ AV ČR, výzkumně se zaměřuje na sociologii a filozofii vědy. Je členem redakce časopisu *Teorie vědy / Theory of Science* vydávaného Filosofickým ústavem AV ČR.

Kniha vychází v rámci Strategie AV21

Jak se dělá věda?

1. Antologie textů z nové sociologie vědy

Antologie klasických textů „nové“ sociologie vědy, respektive sociologie vědeckého poznání, do českého prostředí poprvé uvádí překlady původních časopiseckých studií z osmdesátých a devadesátých let 20. století z převážně anglofonního prostředí. Studie, které byly k překladu vybrány, se zaměřují na analýzu vědecké praxe v oblasti přírodních věd, a to zejména v prostředí fyziky a biologie. Vybrané texty mají za úkol reprezentovat „novou“ sociologii vědy v období jejího největšího rozkvětu, jež předcházelo tzv. válkám o vědu na konci devadesátých let 20. století. Antologie si své čtenáře najde mezi studentkami a studenty VŠ, ale i v širším odborném publiku (vědeckí novináři, představitelé managementu vědy atd.).

Z angličtiny přeložila Sylva Ficová

Zdeněk Konopásek,
Jan Maršálek,
Lukáš Hadwiger Zámečník
(eds.)

Doc. PaedDr. Zdeněk Konopásek, Ph.D., je členem Centra pro teoretická studia UK / AV ČR.

Jan Maršálek
↑

Mgr. Lukáš Hadwiger Zámečník, Ph.D., působí na Katedře obecné lingvistiky FF UP v Olomouci.

Kniha vychází v rámci Strategie AV21

Jak se dělá věda?

2. Science Studies před tabulí

Kniha uvádí (především) gymnaziální učitelky a učitele přírodních věd do postupů a výsledků tzv. vědních studií (*Science Studies*, s důrazem na sociologii vědeckého poznání), přičemž jim poskytuje praktickou oporu pro vnášení sociálněvědní a filozofické reflexe věd do jejich výuky. Odborný výklad autorů je propojen s ukázkami z původních textů vědních studií a doplněn didaktickými komentáři, které slučují vykládané problematiky s tématy vyučovanými na gymnáziích v rámci přírodovědných předmětů (zejména fyziky a biologie, okrajově pak chemie). Publikace je určena také širší veřejnosti se zájmem o hlubší porozumění procesům vědeckého bádání, které jsou předmětem zájmu vědních studií již několik desítek let.

Jan Procházka

Tvůrce v kulturním a politickém životě
Československa 50. a 60. let

Kniha je kontextuální biografickou studií o osobě významného spisovatele, filmového tvůrce, funkcionáře a politického aktivisty Jana Procházky (1929–1971). Nepřehlédnutelný představitel kulturního dění šedesátých let a jeden z čelných protagonistů roku 1968 je dodnes zapsán v paměti coby autor scénáře k filmům *Kočár do Vídně* (1966) či *Ucho* (1969). Za svůj krátký život však napsal více než tři desítky scénářů, většinou se silným humanistickým akcentem. Jeho hvězdná umělecká kariéra se zároveň celoživotně protínala s výrazným politickým angažmá, nejprve na vysokých stranických postech, později ve prospěch reformy. Biografie svým přístupem vychází ze sociologie kultury. Procházka osobnost, dílo a aktivity jsou zasazeny do širších souvislostí politických, kulturních a společenských dějin sledované doby.

Jan Bárta

PhDr. Jan Bárta, Ph.D., (1982) absolvoval Fakultu přírodovědně-humanitní a pedagogickou TU v Liberci a Ústav českých dějin FF UK. Zaměřuje se na kulturní dějiny, především na československou kinematografii, a subkultury mládeže přelomu osmdesátých a devadesátých let 20. století.

Český bestiář 2

Kniha je volným pokračováním publikace *Český bestiář* (Academia 2024) a přináší další příběhy mužů, kteří během dějinných zlomů a panství totalit fatálně selhali, často aniž by si to uvědomovali. Antihrdiny knihy jsou spisovatel, nakladatel, divadelní a filmový podnikatel, scenárista, ale také propagátor režimu generála Franca a spolupracovník nacistických tajných služeb Felix Achille de la Cámara, konfident Gestapa a retribuční vězeň Gustav Žid, konfident Gestapa i Státní bezpečnosti, vězeň komunistických lágrů a podvodník Bohumil Siebert a horlivý germanizátor a funkcionář Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě Jan Nepomuk Pipota.

Jiří Padevět

PhDr. Jiří Padevět (1966), ředitel Nakladatelství Academia, autor knih *Zaniklé obce* (2025), *Kronika protektorátu* (2021), *Kronika druhé republiky* (2022), *Kronika třetí republiky* (2023), *Krvavý podzim 1938* (2020), *Za dráty* (2018) nebo *Průvodce protektorátní Prahou*, která v roce 2014 získala ocenění Slovník roku a Kniha roku Magnesias Litera.

Jiří Padevět

Kronika komunistického teroru 1948–1953

Další ze série autorových kronik začíná komunistickým převratem v únoru 1948 a končí v létě 1953 událostmi spojenými s takzvanou měnovou reformou, kdy komunisté okradli prakticky všechny obyvatele Československa. Kniha přináší informace o protikomunistickém odboji, agentech chodcích, přípravě protikomunistických povstání, metodách Státní bezpečnosti a její vojenské obdoby, 5. oddělení Hlavního štábu, o činnosti Státního soudu či perzekuci selského stavu, věřících a církví. Jde o kroniku doby, v níž nebyli v bezpečí ani členové Komunistické strany Československa a kdokoli mohl zítra skončit v mučírně Státní bezpečnosti.

Edvard D. Beneš,
Karel Otto Novák

Edvard D. Beneš (1964) je novinář zabývající se historií druhé světové války na Mostecku.

Karel Otto Novák (1952), bývalý šéf technického personálu Městského divadla v Mostě a Divadla rozmanitostí, se zaměřuje na bádání v oblasti leteckých událostí.

Autoři jsou spoluzakladateli spolku Severočeský letecký archiv Most a kurátory expozice v Mezinárodním památníku obětem II. světové války v Mostě.

Kronika letecké války na Mostecku a v okolí

Kniha nabízí detailní pohled na letecké události v regionu severočeského Mostu. Sled událostí začíná v roce 1937, v době občanské války ve Španělsku. Už tehdy se totiž obyvatelstvo cvičilo na možné vzdušné napadení měst. Asi nejhlubší sonda do této části historie přibližuje den po dni letecké válečné dění, které si vyžádalo mnoho obětí a výrazně zasáhlo do života místních lidí, válečných zajatců i spojeneckých letců. Podrobně mapuje i pozdější spojeneckou leteckou ofenzívu v průběhu druhé světové války, kdy se chemický závod v nedalekém Záluží, vyrábějící pohonné hmoty pro německou armádu, stal cílem spojeneckých náletů a Mostecko od května 1944 do března 1945 zažilo 17 náletů a 360 leteckých poplachů.

L'importanza dei copisti per la diffusione delle opere italiane nel Settecento

Desátý svazek ediční řady *L'opera italiana nei territori boemi durante il Settecento* obsahuje studie, v nichž se autoři zaměřují na zkoumání různých způsobů pořizování a šíření opisů operních partitur evropskými zeměmi, přičemž iniciativní roli při jejich vzniku hráli obvykle operní impresáři. Kopistické praxi v rezidenční Vídní se věnují příspěvky prof. Martina Eybla a dr. Konstantina Hirschmanna, kopistické praxi v Lipsku prof. Manuel Bärwald, v Praze dr. Milada Jonášová, na zámku hraběte Questenberga prof. Jana Perutková, v Benátkách dr. Giovanni Polin a v Neapoli prof. Paologiovanni Maione.

Milada Jonášová,
Tomislav Volek (eds.)

PhDr. et Mgr. Milada Jonášová, Ph.D., (1973) vystudovala hudební vědu na FF UK a teologii na KTF UK. Orientuje se na život a dílo W. A. Mozarta, filologii dobových opisů, italskou operu a duchovní hudbu 18. století.

Doc. PhDr. Tomislav Volek (1931) vystudoval hudební vědu a historii na FF UK. Je čestným členem salcburské Akademie für Mozart-Forschung.

Koedice s Ústavem
dějin umění AV ČR

La gestione teatrale delle opere italiane nel XVIII secolo

Jedenáctý svazek ediční řady *L'opera italiana nei territori boemi durante il Settecento* se věnuje zkoumání aspektů provozu operních scén 18. století. Impresáři museli řešit provozní záležitosti nejrůznějšího druhu, počínaje smlouvami se sólisty a sestavou celého pěveckého ansámblu, zajištěním notového materiálu a tisku libreta, získáním ředitele orchestru, který ho sestavoval z místních hudebníků, přes pořízení veškeré scénografie, rekvizit a plakátů, zajištění kostýmů sólistů a výroby paruk až po prodej vstupenek, libret a opisů árií. Autory příspěvků jsou kromě editorů prof. Teresa Chirico z Říma, prof. Caterina Pagnini a dr. Valeria La Grotta z Florencie, prof. Lorenzo Mattei z Bari, prof. Nicolò Maccavino z Reggio Calabria, dr. Diana Blichmann z Říma a dr. Harald Strebel z Curychu.

Milada Jonášová,
Tomislav Volek (eds.)

↑

Koedice s Ústavem
dějin umění AV ČR

Pavla Machalíková,
Taťána Petrasová (eds.)

Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D.,
(1972) pracuje v Ústavu dějin
umění AV ČR, kde se věnuje
výzkumu umění a jeho institucí
v 19. století.

PhDr. Taťána Petrasová, CSc.,
(1961) se jako historička umění
v Ústavu dějin umění AV ČR zabývá
architekturou a sochařstvím
19. století.

Nový svět Americká zkušenost Středoevropana v kultuře 19. století

Zkušenost Nového světa jako přímá i zprostředkovaná představa o možnostech amerického kontinentu proměnila v 19. století zásadně vnímání kultury, politiky i hospodářství v Evropě. Na rozdíl od předchozích století totiž postupně zasáhla statisíce lidí, počínaje přírodovědci, filozofy, podnikateli, náboženskými reformátory i umělci a konče vystěhovalci nebo emigranty, kteří na americkém kontinentě hledali práci, uplatnění i politickou či náboženskou svobodu. Kniha, která je výstupem 45. ročníku plzeňského sympozia, zpracovává dané téma mezioborově a přináší 28 studií z oborů historie, amerikanistiky, dějin literatury i výtvarného umění, muzikologie a kulturní historie. Do svazku přispěli autorky i autoři z České republiky, USA, Mexika a Rumunska.

Petr Květina

Doc. Mgr. Petr Květina, Ph.D.,
(1976) se zabývá obdobím neolitu.
Při studiu zaniklých společností
se snaží aplikovat antropologický
přístup vycházející z poznatků
etnoarcheologie a mezikulturního
výzkumu. Zaměřuje se na teorii
poznání archaických společností,
koncept studia minulosti
bez písemných pramenů
a stopování identity společnosti
před vznikem státu.

Porucha na křižovatce světů Jak porozumět kmenovým společnostem

Tématem knihy je identita a soudržnost u populací, které postrádají centralizaci v jakékoli podobě. Ptá se na takové úrovně integrace, které jsou u archaických společností tzv. přirozené, a pátrá po jejich podstatě. Ukazuje, že mnohoúrovňová identita počínající rodinou přes klan až po kmeny je vždy pevně propojena s kohezí mytologické kompatibility. Pokud je toto spirituální pojítko narušeno, dochází k fatální poruše kulturního systému a společnost hledá spásu v nových kultech a zoufale čeká na *cargo*. Publikace žije divokými příběhy společností, na které velké civilizace docela zapomněly. Čtenář vstoupí do kontaktu s Aztéky a pueblo indiány z Ameriky, Hutuy a Tutsii z africké Rwandy či Asmaty a Marind-animy z Nové Guineje, aby pochopil, jakou poruchu na křižovatce světů střet odlišných civilizací působí.

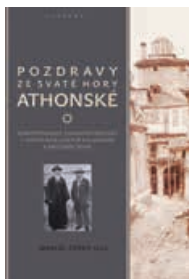
Poutník se z vysoka na svět dívá

Kolektivní monografie připomíná 400. výročí vzniku *Labyrintu světa a Lusthauzu srdce* (1623), jednoho z nejdůležitějších děl české a světové literatury. Čtrnáct autorů se věnuje dobovým kontextům (dedikace díla, jeho starokřesťanské kořeny, souvislosti s teologií srdce, s dobovou letákovou produkcí, jeho recepce do osvícenství), literárně interpretační analýze (užitá vypravěčská strategie, jazyková praxe řeči díla), dále interpretaci etické a filozofické (etika pohledu Poutníka, motiv světa) a reflexi *Labyrintu* v moderní době (výklad Jana Patočky, nové překlady do polštiny, dramatizace v Divadle Husa na provázku, románové zpracování Jeana Bédarda a reflexe ve vězeňské poezii Václava Renče).

Tomáš Havelka,
Dalibor Jiří Vik (eds.)

Mgr. Tomáš Havelka, Ph.D., pracuje ve Filosofickém ústavu AV ČR jako editor a redaktor českých spisů J. A. Komenského. Zabývá se studiem užití Bible a stylem a interpretací českých Komenského spisů.

ThDr. Dalibor Jiří Vik, Ph.D., působí na Husitské teologické fakultě UK. Zaměřuje se na personalisticky orientovanou teologii, filozofii a etiku 20. století a recepci Komenského útešných spisů.

Pozdravy ze Svaté Hory Athonské Korespondence Slavibora Breüera s historikem Josefem Kalouskem a Breüerův deník

Monografie umožňuje nahlédnout do svérázných subjektivních výpovědí dvou silných osobností, jež v dospělosti pojilo příbuzenské pouto: kutnohorského rodáka Slavibora Breüera, který později vstoupil do jednoho z pravoslavných klášterů na posvátném Athosu a proslul pod jménem Sáva Chilandarec (1837–1912), a historika Josefa Kalouska (1838–1915), Breüerova švagra. Na základě poměrně dobře zachované a poprvé takto uceleně uveřejněné vzájemné korespondence – s dodatkem edice Breüerových deníků – si lze udělat názornou představu o uvažování obou intelektuálů i o úlohách, jež vzájemně sehráli ve svých občanských životech (jejich biografiím i různým aspektům jejich kontaktů se věnuje úvodní studie editora).

Marcel Černý (ed.)

Doc. PhDr. Marcel Černý, Ph.D., (1974) působí ve Slovanském ústavu AV ČR a přednáší bulharistiku na Filozofické fakultě UK. Zabývá se literárněvědnou balkanistikou, problematikou českého menšinového života ve Vídni, českým obrazem Athosu v moderní době a dějinami slavistiky.

Koedice se Slovanským ústavem
AV ČR

Kniha vychází v rámci
Strategie AV21

Jan Kober,
Stanislav Holubec (eds.)

Mgr. Jan Kober, LL.M., působí v Ústavu státu a práva AV ČR. Zaměřuje se především na civilní právo a právní historii.

Doc. PhDr. Stanislav Holubec, Ph.D. et Ph.D., (1978) působí v Historickém ústavu AV ČR a na JU v Českých Budějovicích. Předmětem jeho zájmu je historická paměť, dějiny meziválečného období a postkomunismus.

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Počátky Československé republiky 1

První svazek (druhý vyšel v Akademii v roce 2023 a třetí v roce 2024) rozsáhlé kolektivní monografie se opět zaměřuje na úzce vymezené časové období let 1918 až 1925, tedy na dobu klíčovou pro vnitřní ustavování a stabilizaci nového státu. Přibližuje otázky zajištění výživy a zdraví obyvatelstva po první světové válce včetně počátků péče o válečné invalidy, věnuje se problematice práce, zkracování pracovní doby, nezaměstnanosti, stávek a vývoje pracovního práva. Další část knihy ukazuje úlohu a moc občanů ve společenském rozhodování, sdružování do spolků, jichž byl v té době velký počet, do odborů a politických stran. S tím souvisejí i svoboda projevu a snahy o reformu tiskového práva. Poslední část publikace se soustřeďuje na obchod a hospodářství v počátcích republiky.

Jan Kober (ed.)

↑

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Republika uchovávací a tvořivá

Kolektivní monografie se věnuje důležité problematice archivní rozluky s Rakouskou republikou i otázkám spojeným s hledáním podoby ochrany kulturních památek a ochrany i organizace archivnictví v novém státě. Pro obě tyto oblasti přinesl vznik Československé republiky řadu závažných výzev. Svazek dále přibližuje některé otázky týkající se kultury a literatury v nově vzniklém Československu. Zajímavá témata doplňují málo známé dobové fotografie.

První Evropané Archeologie počátků evropské identity

Kniha přináší nové pohledy současné archeologie na lidské dějiny v době zásadních změn ve vztahu člověka k přírodě i vlastní kultuře. V průběhu pouhých několika tisíciletí člověk svou domestikací opustil život v přírodě a zvolil cestu vlastní kultury a civilizace. Pro současnou společnost je důležitý pohled zpět do doby startu trajektorie, která nás vynesla až za hranice zemské gravitace, do lidského věku antropocénu, přelidnění planety a hrozby sebezničení. Věk prvních zemědělských civilizací je obdobím, kdy se rodily principy a normy našeho společenského chování, naše víra i zdravotní a civilizační neduhy lidské populace. Budeme pátrat po hlavních rysech kulturní identity našeho evropanství, která se utvářela po více než 300 generací a jejíž současný vývoj je dynamickou syntézou dávných tradic a současné globalizace.

Jan Turek

Mgr. Jan Turek, Ph.D., (1970) český archeolog působící v Centru pro teoretická studia, se specializuje na období neolitu a eneolitu v Evropě, zvláště na rekonstrukci společenské a genderové struktury, symbolických systémů a projevů monumentality pravěkých komunit.

Ruská bílá emigrace v Československu Představitelé technických, přírodních a zemědělských věd

Po revoluci v roce 1917 a následné občanské válce emigrovaly z území bývalé Ruské říše statisíce lidí. Přibližně třicet tisíc z nich žilo i v meziválečném Československu. Zvláštní skupinu této emigrace tvořila ruská vědecká a kulturní elita. V Československu tak působily stovky profesorů, pracovníků vysokých škol a vědců z nejrůznějších oborů. Badatelé věnující se tématu ruské emigrace se dosud zaměřovali především na představitele humanitních či uměleckých oborů. Činnost představitelů technických, přírodních a zemědělských věd zatím nebyla podrobněji zdokumentována. Tato publikace je prvním pokusem zmapovat činnost techniků a přírodovědců z řad emigrace během jejich pobytu v Československu, kteří se uplatnili jako pedagogové, v praxi i ve výzkumu a ve svých oborech mnohdy patřili ke špičkovým odborníkům.

Dana Hašková

PhDr. Dana Hašková (1965) působí ve Slovanském ústavu AV ČR. Věnuje se výzkumu dějin ruské emigrace v meziválečném Československu se zaměřením na prosopografii. Jako hlavní autorka připravila k vydání biografický slovník *Osobnosti emigrace z území Ruské říše v meziválečném Československu* (Academia 2023).

Koedice se Slovanským
ústavem AV ČR

Kniha vychází v rámci
Strategie AV21

Pavel Vlček

Prof. PhDr. Pavel Vlček (1948) vystudoval dějiny umění a dějepis na Filozofické fakultě UK, působil v řadě památkových a muzejních organizací, přednášel na Fakultě architektury ČVUT a pracoval v Ústavu dějin umění AV ČR. Je autorem či spoluautorem mnoha knižních publikací (včetně *Uměleckých památek Prahy*) a časopiseckých studií.

Umělecké památky Prahy Praha na starých pohledech

Publikace navazuje na sedmidílné *Umělecké památky Prahy*, které vycházely v Nakladatelství Academia v letech 1996–2017. Jde především o obrazovou publikaci, která se opírá pouze o rozsáhlou sbírku fotografií ve vlastnictví Ústavu dějin umění AV ČR. Krátký text k fotografiím (včetně fotografií kreseb či grafiky) odkazuje na stránky v jednotlivých dílech *Uměleckých památek Prahy*, a hlavně upozorňuje na rozdíly proti dnešnímu stavu. Ne vždy lze jednotlivé snímky datovat přesněji, většinou jen rámcově podle provedených změn. Fotografie mají neobyčejnou schopnost zachytit dobovou atmosféru a přiblížit tak podobu Prahy v minulých desetiletích. K tomu pomáhají také, kromě snímků jednotlivých domů, kašen, soch či jiných zajímavých detailů, fotografie, jež zachytily pražský život, významné události, pražské osobnosti či jen „pražské typy“.

Martin Rychlík

PhDr. Mgr. Martin Rychlík, Ph.D. et Ph.D., (1977) vystudoval etnologii a dějiny a teorii kultury na Filozofické fakultě UK. Psal pro *Lidové noviny*, vedl média UK a nyní je zástupcem šéfredaktora týdeníku *Euro*. Za knihu *Dějiny lidí* (Academia 2022) získal ocenění Magnesia Litera a Cenu E. E. Kische. Academia vydala též *Dějiny vlasů* (2018) a *Dějiny skalpování* (2025).

Umění lidí Tvořivost mimoevropských kultur ve 42 kapitolách

Obrazově pestrá kniha přináší originální pohled na to, jak mezikulturně proměnlivý je pojem „umění“. Některé společnosti totiž žádný takový termín ani neznají, přesto jejich výtvoř – masky, totemy, plastiky, skalní malby, košíky, oděvy či tetování – za umělecké projevy považujeme. Publikace představuje výjimečné mimoevropské kultury, jež vynikly v nějaké formě kreativity nabitě i mnoha neestetickými významy: všimá si tak řezbářství Haidů, magických masek Dogonů, bumerangů u Austrálců, navažských léčivých obrazů z písku, asmatských válečných štítů, drobných inuitských figurek, tkanin *ikat* v Indonésii, šperků vyráběných Tuaregy anebo tetováží Markézanů. Kniha, jejíž části původně dva roky vycházely v příloze *Lidových novin* Orientace, je příspěvkem k moderně pojaté antropologii umění.

Velká akademická gramatika spisovné češtiny III. Syntax: Syntagma / Věta / Souvětí

Zatímco první dva díly VAGSČ se věnují morfologii včetně tvorby slov, třetí díl se zaměřuje na většinu jevů syntaktických. Jejich menšinu přinese díl poslední, čtvrtý. Kolektiv šestnácti autorů z řady pracovišť včetně jednoho zahraničního byl sestaven tak, aby i popisy známých jevů, ať už obecnějších (například pasivum), či speciálnějších (například složený přísudek), mohly být reformulovány, korigovány nebo doplněny, a to často podstatně. Autoři navíc registrovali a popsali i množství jevů, které v gramatikách češtiny dosud absentovaly. Výklady o syntaxi jsou koncipovány tak, aby obsahovaly co nejméně teorie a co nejvíce empirických fakt. Mnoho syntaktických jevů je podloženo statisticky prostřednictvím Českého národního korpusu, a výklady o nich mají tudíž do značné míry objektivní hodnotu.

František Štícha a kol.

Doc. PhDr. František Štícha, CSc., (1950) je vědecký pracovník Oddělení gramatiky ÚJČ AV ČR. Jako vedoucí autorského kolektivu se podílel na předchozích dvou dílech VAGSČ (Academia 2018 a 2022), kromě toho napsal knihy *O nepřesnosti našeho vyjadřování* (Academia 2016) či *O věrnosti překladu* (Academia 2019).

Zapovězená všudypřítomnost Co se (ne)děje ve vězení

Kniha se zaměřuje na vybrané fenomény vězeňského života, které jsou formálně zakázány, a přesto se za vysokými zdmi s ostatním drátem stále dějí. Autoři uvádějí čtenáře do tajů vězeňského trhu, pašování kontrabandu, závislostního chování, násilí mezi vězňami, tetování a dalších tělesných mutací. Vysvětlují, proč jsou tyto činy ve věznicích oficiálně zakázány, jak se svět za mřížemi liší od společnosti mimo ně, jaké formy tato jednání v prostředí věznic nabývají a proč jsou mezi odsouzenými tak oblíbená. Zapovězená všudypřítomnost je pohledem na odvrácenou stranu vězeňské každodennosti.

Lukáš Dirga,
Alena Lochmannová

Mgr. Lukáš Dirga, Ph.D., (1987) působí na Západočeské univerzitě v Plzni a v Ústavu pro studium totalitních režimů. Je autorem řady knih a studií analyzujících život za vězeňskými mřížemi.

Mgr. Ing. Alena Lochmannová, Ph.D. et Ph.D., MBA, (1987) je vědecká pracovnice na Lékařské fakultě v Plzni UK, kde se zaměřuje na výzkum v oblasti emické perspektivy nemoci.

Lenka Jungmannová,
Erik Gilk (eds.)

PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D., (1967) působí v Oddělení pro výzkum moderního českého divadla ÚČL AV ČR. Zabývá se českým dramatem po roce 1948, teorií dramatu a divadla.

Doc. Mgr. Erik Gilk, Ph.D., (1973) vyučuje na Katedře bohemistiky FF UP v Olomouci. Zaměřuje se na moderní a současnou českou prózu, pravidelně recenzuje nejnovější prozaickou produkci.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Zdeněk Jirotka: *Dobrá rada pana Bartoše a jiné hry*

Zdeněk Jirotka (1911–2003), autor slavného humoristického románu *Saturnin* (1942), psal též úspěšné rozhlasové hry. Nejznámější z nich, *Hvězdy nad starým Vavrouchem*, vyšla spolu s *Rodinnou tradicí* a *Školou společenské výchovy* v roce 1946, dalších sedm her se dochovalo v archivu Českého rozhlasu. Pozdější tři texty pro divadlo se našly ve sbornících či v agenturním „vydání“, jediná televizní hra *Dobrá rada pana Bartoše* pak v archivu České televize. Ve všech se objevuje typický Jirotkův humor. Předkládaný soubor tvoří čtrnáct dramát z let 1940–1965. Literárněhistorická studie E. Gilka sleduje autorskou poetiku Jirotkova prozaického díla. Teatrologická studie L. Jungmannové analyzuje spisovatelovy hry v kontextu rozhlasové a divadelní tvorby.

Miroslav Raab

Prof. RNDr. Miroslav Raab, CSc., (1938) je polymerní fyzik, vysokoškolský pedagog a popularizátor vědy, dlouholetý pracovník Ústavu makromolekulární chemie AV ČR. Je autorem mnoha článků a tří úspěšných knih: *Materiály a člověk* (1999, 2020), *Molekulární kuchyně* (2014, 2016) a *Lidé kolem stolu* (Academia 2022).

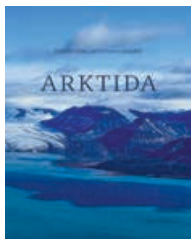
Znojmo Město na okraji kaňonu

Autor ve své čtvrté knize vzdává hold Znojmu – městu svého mládí. Eseje, původně publikované v regionálním tisku pod názvem *Znojmo jako evropské město*, nyní vycházejí souhrnně v bohatě ilustrované knižní podobě. První část čtenáře provází Znojmem jako učebnicí evropské architektury. Autor zde vychází ze zobrazení historických slohů na eurobankovkách – skutečně, téměř všechny se vepsaly do tváře města. Následují osobní vzpomínky, zážitky, postřehy a úvahy. Kniha se dotýká i „magických“ aspektů města – od záhad znojemského podzemí přes tajuplné fresky v rotundě svaté Kateřiny až po duchovní propojení románského města s Pražským hradem. Publikace je osobitým průvodcem tímto pozoruhodným městem, které v sobě skrývá víc, než se na první pohled zdá.

Mimo edice – přírodní vědy

Celému spektru témat se věnují publikace z oblasti přírodních věd vycházející mimo tradiční edice Nakladatelství Academia. Většina knih je vybavena bohatým obrazovým materiálem a vyniká hloubkou a kvalitou zpracování tématu.

Arktida

První původní česká monografie o Arktidě navazuje na knihu *Antarktida* (Academia 2013). Je rozdělená do tří hlavních celků: přírodní vědy, sociální vědy, Česko a Arktida. Na geologický vývoj Arktidy navazuje geografie moří, oceánů a pevniny a vývoj podnebí až po současnou klimatickou změnu. Biologická část se zabývá živými organismy na pevnině a v mořích. Druhá kapitola je zaměřená na osídlování Arktidy, jednotlivé kultury a jazyky, polární výpravy, geopolitické uspořádání a mezinárodní právo. Třetí část seznamuje čtenáře s českými stopami v Arktidě – s činností českých misionářů a polárních průkopníků a s příběhem nuceně nasazených Čechů v norské Arktidě za druhé světové války. Velký prostor je věnován českému polárnímu výzkumu. Je zmíněno propojování vědy a kultury v rámci Arktického festivalu a v závěru je ponechán prostor úvahám o budoucnosti Česka v Arktidě.

Zdeněk Lyčka,
Josef Elster (eds.)

PhDr. Ing. Zdeněk Lyčka (1958) vystudoval systémové inženýrství na Vysoké škole báňské v Ostravě a moderní filologii se specializací dánština-angličtina na Filozofické fakultě UK.

Prof. Ing. Josef Elster, CSc., (1958) vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Českých Budějovicích a působí jako polární mikrobiolog a ekolog.

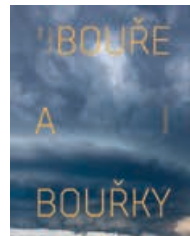
Petr Zacharov

RNDr. Petr Zacharov, Ph.D., (1980) je vědeckým pracovníkem Ústavu fyziky atmosféry AV ČR, který se mimo výzkum předpovědi srážek a silniční meteorologii věnuje přednášení o silných bouřích, kroupách a tornádech na školách a pro veřejnost.

**Koedice s Ústavem fyziky
atmosféry AV ČR**

Bouře a bouřky

Letní bouřku už zažil asi úplně každý. Proč jsou však některé z nich obyčejné, a některé nám přinášejí nebezpečné, mnohdy i devastující počasí? Pojdte se vydat na pouť od malého obláčku po silné bouře s kroupami a tornády. Kniha představuje atmosférickou kuchařku, podle níž naše příroda vaří bouře a bouřky. Nahlédneme jí pod pokličku a seznámíme se nejen s receptem na vaření pořádné bouře, ale i kuchařskými postupy a specialitami, které může šéfkuchař počasí nabídnout. A chtěli byste vědět, zda vám odpoledne budou na hlavu padat kroupy? V knize se dozvíte, jak se dají bouře a s nimi spojené nebezpečné jevy předpovídat.

Davina Vačkářová a kol.

Mgr. et Mgr. Davina Vačkářová, Ph.D., (1976) působí v Ústavu výzkumu globální změny AV ČR a v Centru pro otázky životního prostředí UK. Zabývá se problematikou ekosystémových služeb spolu s dalšími tématy globální environmentální změny, nerovností a udržitelnosti.

Ekosystémové služby Věda, praxe a politika

Kniha nabízí komplexní pohled na současný stav a vývoj konceptu ekosystémových služeb, tedy přínosů, které příroda poskytuje lidské společnosti a ekonomice. Jde o první důkladné souhrnné zpracování této problematiky v českém prostředí. Detailně se zabývá hodnocením a modelováním ekosystémových služeb, včetně biofyzikálních, ekonomických a sociokulturních přístupů, a možnostmi jejich začlenění do rozhodovacích a politických procesů. Autorský kolektiv zkoumá, jakými způsoby lidé interagují s přírodou a jak lze tyto vztahy odhalit a udržovat pro současné i budoucí generace. Problematika je ilustrována případovými studii z Česka, Evropy i dalších částí světa a vychází z aktuálního výzkumu a zavedených mezinárodních hodnocení.

Leo Bureš,
Radek Štencel

Červená kniha rostlin CHKO Jeseníky

Botanické hodnoty Jeseníků byly známé již v první polovině 19. století. Z území dnešní CHKO Jeseníky bylo evidováno přes 1 250 druhů cévnatých rostlin. V současnosti je 26 z nich vyhynulých, 44 nezávěsných a 296 různými způsoby ohrožených. *Červená kniha* uvádí pro všechny tyto druhy jejich původní a současné rozšíření, jakož i příčiny úbytku a ohrožení. U většiny z nich jsou přiloženy aktuální fotografie samotných rostlin i jejich biotopů. Druhy jsou řazeny do obvyklých kategorií ohrožení, z přiložených přehledných tabulek je zřejmé, jak korespondují s celostátními červenými seznamy a s výčtem druhů chráněných zákonem. V předkládané *Červené knize* je navíc zmíněno i dalších 140 zajímavých druhů včetně kříženců rostlin, jejichž současné rozšíření a ohrožení není v Jeseníkách dostatečně známé.

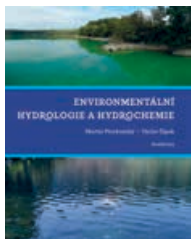

RNDr. Leo Bureš (1947)
vystudoval geobotaniku na Katedře
botaniky PFF UK. Žije v Jeseníkách,
kde se dlouhodobě věnuje
především výzkumům Velké kotliny.

Mgr. Radek Štencel (1976)
vystudoval ochranu a tvorbu
životního prostředí na Katedře
ekologie a životního prostředí
PFF UP v Olomouci. Působí jako
botanik na Správě CHKO Jeseníky.

Environmentální hydrologie a hydrochemie

Kniha originálním způsobem shrnuje poznatky z oblasti hydrologie a hydrochemie (kvalita vody). V části zaměřené hydrologicky jsou detailně popsány cyklus vody na Zemi včetně energetických bilancí (srážky, odtok, výpar), proudění vody v korytech řek, hydrologické modely, hydrologické prognózy, problematika povodní a sušata atd. Hydrochemická část pak podrobně pojednává o kvalitě srážkové, povrchové a podzemní vody, koloběhů živin ve vodě, znečišťujících látkách, samočisticích procesech atd. Nechybí ani kapitoly týkající se nakládání s vodou (pitná voda, odpadní voda, recyklace) či geografický pohled na kvalitu povrchových a podzemních vod v ČR. Kniha je pojata jako vysokoškolská učebnice s množstvím doplňujícího textu v cíleně zaměřených boxech, obrázků, grafů a souhrnných tabulek.

Martin Pivokonský,
Václav Šípek

Doc. RNDr. Martin Pivokonský, Ph.D., (1974) je environmentální chemik, hydrochemik a vodárenský technolog. Řídí Ústav pro hydrodynamiku AV ČR a přednáší na Přírodovědecké fakultě UK.

RNDr. Václav Šípek, Ph.D., (1983) je zástupcem ředitele Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR. Věnuje se hydrologickým modelům a půdní hydrologii a přednáší na Přírodovědecké fakultě UK.

Hlenky Krásky inteligentní

Nepatří ani k rostlinám, ani k živočichům, ba dokonce ani houby to nejsou. Už tím mnohé fascinují. Hlenky zajímají vědce různých oborů, ale jsou také výzvou pro domácí chovatele a makrofotografy. Přestože jsou hlenky čím dál populárnější, až doposud o nich v češtině nevyšlo souborné dílo. Kniha netradičně psaná v první osobě – „my hlenky“ – se snaží tuto mezeru zaplnit. Hlenky se tak samy představují ve své rozmanitosti a kráse. Těžištěm publikace jsou barevné makrofotografie. V krátkých textech vás hlenky provedou svým životem, inteligencí, vztahem k člověku a významem v přírodě. V neposlední řadě popisují a ukazují znaky, podle kterých může i začínající zájemce určovat běžné druhy. Pro pokročilejší pozorovatele jsou u řady druhů uvedeny také mikroznačky doplněné mikroskopickými snímky.

Jiří Kubásek,
Pavel Krásenský,
Dalibor Matýšek

RNDr. Jiří Kubásek, Ph.D., (1979) je experimentální biolog působící na Přírodovědecké fakultě JU v Českých Budějovicích a milovník hlenek. Spolu s kolegy Pavlem Krásenským a Daliborem Matýškem inicioval knihu, která u nás doposud chyběla.

Michal Žurovec a kol.

Prof. RNDr. Michal Žurovec, CSc., (1962) je molekulární biolog a entomolog působící v Biologickém centru AV ČR a na Přírodovědecké fakultě JU v Českých Budějovicích. Věnuje se výzkumu hmyzu, genetickým manipulacím pomocí programovatelných nukleáz a studiu zajímavých hmyzích genových produktů.

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Hmyzí tváře / Insect Faces

Kniha odhaluje skrytou krásu a neuvěřitelnou různorodost hmyzu – nejpočetnější a nejrozmanitější skupiny živočichů na naší planetě. Pomocí moderních mikroskopů vytvořili vědci z Biologického centra AV ČR osmdesát unikátních snímků zachycujících zástupce všech hmyzích řádů v nevídaném detailu. Působivé fotografie hmyzích hlav doplněné kresbami celého těla vedou čtenáře cestou evoluce trvající více než 400 milionů let. Doprovází je zajímavosti o vlastnostech, adaptacích a životních strategiích hmyzu. Dvojjazyčná, česko-anglická publikace propojuje umění, vědu a technologii v silný estetický i edukační celek. Ukazuje hmyz jako klíčovou součást života na Zemi se záměrem zvyšovat povědomí o biologické rozmanitosti i významu její ochrany.

Hynek Škořepa,
Luděk Kráčmar

RNDr. Hynek Škořepa je geograf, nadšený poutník krajinou a amatérský zájemce o historii českomoravského pomezí.

RNDr. Luděk Kráčmar je mineralog s dlouholetými zkušenostmi z mineralogických lokalit u nás i v zahraničí. Žije v Brně, proto je mu Vysočina se svým nerostným bohatstvím obzvlášť blízká.

Hornosvratecká vrchovina Krajem básníků a malířů

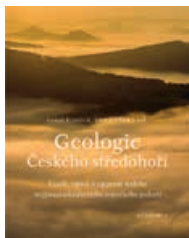
Hornosvratecká vrchovina je pozoruhodnou krajinou na pomezí Čech a Moravy. Kromě turisticky známých Žďárských vrchů v ní najdeme mnoho zajímavých lokalit, které zůstávají spíše opomíjeny. Vyznačuje se dosud harmonickou krajinou, tvořenou kombinací polí, lesů, luk, skal a lidové architektury. Krajinou, která inspirovala celou plejádu vynikajících umělců – mistrů pera, malířů, hudebních skladatelů. Právě ona je jádrem území, jež si spojujeme se slovem Vysočina. Stala se doslova synonymem pro útulnou venkovskou krajinu Čech a Moravy. Hornosvratecká vrchovina zahrnuje druhou nejvyšše položenou oblast Českomoravské vrchoviny a také velmi členitou krajinu v okolí řeky Svratky. Díky dvanácti navrženým vycházkám méně známými místy tohoto kraje nabízí kniha možnost poodkrýt zdejší tajemství a spatřit mnoho krás.

Lukáš Krmíček,
Václav Cílek
a kol.

Geologie Českého středohoří Vznik, vývoj a význam našeho nejpozoruhodnějšího sopečného pohoří

České středohoří představuje sopečnou krajinu, která na našem území nemá obdoby. Přesto o ní dosud nevznikla souhrnná monografie. Tato kniha popisuje geologický podklad Českého středohoří, samotné sopečné horniny, ale zabývá se i sedimenty a jejich významnými paleontologickými lokalitami. Zahrnuje zhruba sedmdesát milionů let jeho geologického vývoje. Publikace se věnuje vývoji sopečné činnosti na oherském riftu a jeho zasazení do evropského prostoru, kde ve stejné době vznikaly další velké vulkanické struktury, například v oblasti rýnského prolomu. Další kapitoly se zaměřují na mineralogická naleziště, staré i současné těžby surovin, podzemní objekty a vývoj reliéfu. Kniha obsahuje katalog geologicky významných míst. Je určena poučeným návštěvníkům a poutníkům do této magické krajiny.

Prof. RNDr. Lukáš Krmíček, Ph.D., (1981) se zaměřuje na komplexní výzkum vyvřelých hornin. Je editorem dvou odborných knih vydaných Geologickou společností v Londýně a autorem popularizační knihy *Svět sopek zblízka* (2024).

RNDr. Václav Cílek, CSc., (1955) se zabývá vývojem české krajiny zejména v mladší geologické minulosti. Je autorem či editorem knih o Českém krasu, Podblanicku či Středním Povltaví.

Jak plánovat sídlo? krajinu? region?

Publikace poskytuje celkový přehled o tom, jak plánovat města i menší obce, krajinu obklopující sídla a regiony, popřípadě co od jejich plánování očekávat. Ve shodě s pojmenováním Evropské unie užívá název prostorové plánování. To je v Česku obsaženo v agendách regionální politiky, strategického a územního plánování. Kniha se zabývá hlavními okruhy činností plánování. Podrobněji se věnuje datům a analýzám pro prostorové plánování i procesům a aktérům s ním spojeným, včetně účasti občanů a podnikatelů. Zachycuje vlivy informačních a komunikačních technologií i nástup umělé inteligence a v závěrečné části se zaměřuje na některé aktuální výzvy týkající se rozvoje území. V případě, že existují, odkazuje na relevantní zdroje pro detailnější poznání dílčích témat souvisejících s prostorovým plánováním.

Karel Maier (ed.)

Prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc., (1951) působí na ČVUT a ČZU v Praze. Zabývá se prostorovými důsledky sociálních a ekonomických procesů a s tím souvisejícími možnostmi managementu měst a regionů. Je autorem knihy *Hospodaření a rozvoj českých měst 1850–1938* (Academia 2005) a editorem publikace *Udržitelný rozvoj území* (2012).

Jiné klima – jiné lesy

Klima je pro lesy nezávislý stanovištní faktor. Jeho změna je podstatná pro vývoj, fungování a růst lesa jako nenahraditelné součásti krajiny. Doznívající kůrovcová kalamita byla důsledkem opakovaného vysazování monokultur a zanedbání ekologických principů při pěstování lesa v nových klimatických podmínkách. Cílem publikace je přispět k tomu, aby se změnilo jednostranné uvažování o lese jako o zdroji dřeva a začal se obhospodařovat jako víceúčelový ekosystém. Změna klimatu je výzvou ke změně způsobu nakládání s lesem. Dosud nevíme, jak se klima bude dále vyvíjet a jaké budou jeho dopady. Přechod k hospodaření s využitím přírodních procesů je za této nejisté perspektivy hlavním předpokladem pro trvalou udržitelnost lesa, pro zajištění jeho stability a biodiverzity.

Josef Fanta,
Petr Petřík (eds.)

Prof. Ing. Josef Fanta, CSc., (1931) je jedním ze zakladatelů KRMAP (1963). Po emigraci do Nizozemska byl jmenován profesorem ekologie krajiny a ekologie lesa. Prezident ČR Petr Pavel mu udělil medaili Za zásluhy I. stupně.

RNDr. Petr Petřík, Ph.D., (1976) se věnuje vegetační ekologii a fytocenologii. Působí v Botanickém ústavu AV ČR a na FZP ČZU v Praze.

Kniha vychází v rámci
Strategie AV21

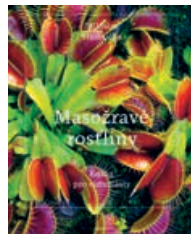
Druhé, rozšířené vydání

Miloslav Studnička

RNDr. Miloslav Studnička, CSc., (1949) žák profesora geobotaniky Jana Jeníka (1929–2022), se zabývá tropickou botanikou a geobotanikou. Sedmnáct let působil v Severočeském muzeu v Liberci a třicet dva let jako ředitel Botanické zahrady tamtéž.

Masožravé rostliny Kniha pro entuziasty

Kniha o masožravých rostlinách, jedné z nejkoumanějších a nejpěstovanějších skupin, je určena pro entuziasty, kteří tyto rostliny, vyznačující se mnohdy složitými ekologickými nároky, pěstují a kteří s nimi žijí, ačkoli se nemohou vydat na jejich přirozená stanoviště v exotických zemích. Kniha je rozdělena do dvou částí: první je složena z kapitol o všech pěstovaných rodech, druhá sestává ze „zpráv“ o rodech nepěstovaných, o zvláštních nedořešených problémech a také o autorových dosud nepublikovaných pozorováních a drobných objevech. Publikace je spojením odborných a vědeckých aspektů, které autor nashromáždil v rámci profesionální botaniky, s poznatky z jeho mnohaleté pěstitelské praxe během působení v botanické zahradě.

Jana Švorcová (ed.)

Mgr. Jana Švorcová, Ph.D., (1982) působí jako odborná asistentka na Katedře filosofie a dějin přírodních věd PFF UK. Ve svém výzkumu se zaměřuje na filozofii biologie, konkrétně na vliv negenetické variability a dědičnosti na evoluci organismů, problematiku organických pamětí a různá pojetí organismální agency.

Mýty lamarckismu J.-B. Lamarck a proměny biologie

Jean-Baptiste Lamarck (1744–1829) byl francouzský botanik a zoolog, často označovaný za jednoho z prvních teoretiků evoluce, průkopníka biologie jako samostatné vědní disciplíny a zastávce myšlenky proměny druhů v závislosti na podmínkách prostředí. Lamarckovo učení je však často redukováno na karikaturní představy o „dědičnosti získaných vlastností“ a ve veřejném i odborném diskurzu mnohdy převládají zjednodušené obrazy lamarckismu, které jen vzdáleně odpovídají tomu, co Lamarck ve skutečnosti zastával. Tato kniha nabízí komentovaný překlad klíčových pasáží jeho zásadního díla *Philosophie zoologique* (Zoologická filozofie) a zároveň přináší kapitoly od různých autorů, kteří sledují proměny vnímání lamarckismu od počátku 19. století až po současnost, a to jak v mezinárodním kontextu, tak v českém prostředí.

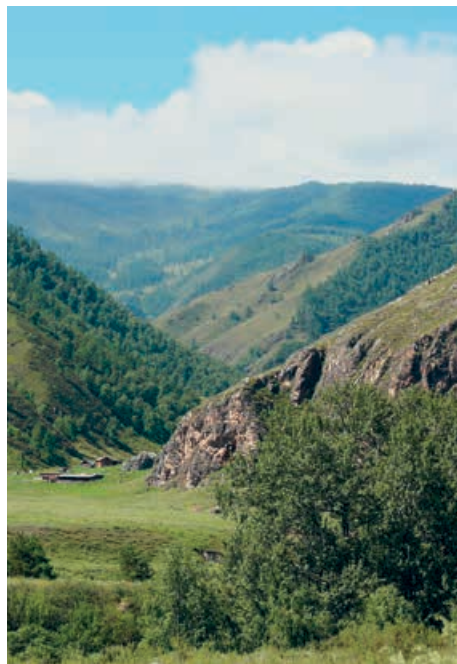
Jan Roleček
a kol.

Karpatské lesostepní louky

Kniha shrnuje výsledky dosavadního bádání v oboru ekologie vegetace na extrémně druhově bohatých loukách Bílých Karpat a jejich analogií ve světě, od pionýrských studií přes moderní výzkumy až po nejnovější, dosud nepublikované výsledky autorů. Nejde však o encyklopedický přehled dostupných botanických údajů. Hlavním motivem práce je hledání odpovědi na provokující otázku po výjimečnosti Bílých Karpat. Tak jsou čtenáři uvedeni do širokých souvislostí pestrosti a vývoje přírody střední a východní Evropy i utváření vědeckých názorů na vztah lesa a bezlesí v této části světa. Vše rámuje koncept perikarpatské lesostepi – svěbytného ekosystému, který se vyznačuje unikátní kombinací přírodních podmínek a tisícileté historie, v níž se prolínají osudy rostlin, zvířat i lidí.

Doc. Mgr. Jan Roleček, Ph.D., (1976) působí v Botanickém ústavu AV ČR a na Masarykově univerzitě. Předmětem jeho zájmu je ekologie a historie vegetace, zejména lesostepních luk a dubových lesů ve střední a východní Evropě.

Pavel Marhoul,
Jaroslav Holuša,
Robert Vlček,
Petr Kočárek,
Oto Kaláb,
David Musiolek,
Kateřina Kuřavová,
Stanislav Rada,
Tomáš Dvořák

Rozšíření kobylek a sarančí v České republice

Kobylky, cvrčci, saranče a jejich příbuzní (rovnokřídlí) jsou zvláště v letním období nepřehlédnutelnou a nepřeslechnutelnou skupinou hmyzu naší přírody. Díky své velikosti, často nápadnému pestrému zbarvení, schopnosti stridulace a dramaticky rychlým změnám v rozšíření některých druhů jsou atraktivní jak pro odbornou a ochranářskou, tak i pro nejširší veřejnost. Předkládaný atlas založený na mnohaletém systematickém mapování všech druhů rovnokřídělých na území celé České republiky a na zpracování všech dostupných recentních i historických údajů přináší ucelené shrnutí aktuálního výskytu a změn rozšíření našich druhů této skupiny hmyzu, kterých je bezmála sto. ČR se tím zařadí k dalším evropským zemím se zpracovaným atlasem rozšíření rovnokřídělých.

Autorský kolektiv tvoří profesionální biologové, kteří působí v akademické sféře, státní správě i v nevládním a soukromém sektoru. Během posledních dvaceti let publikovali stěžejní novodobá díla – *Klíč orthopteroidního hmyzu České a Slovenské republiky*, *Atlas rovnokřídělých ČR* a řadu dílčích faunistických studií.

Lukáš Laibl

Trilobiti

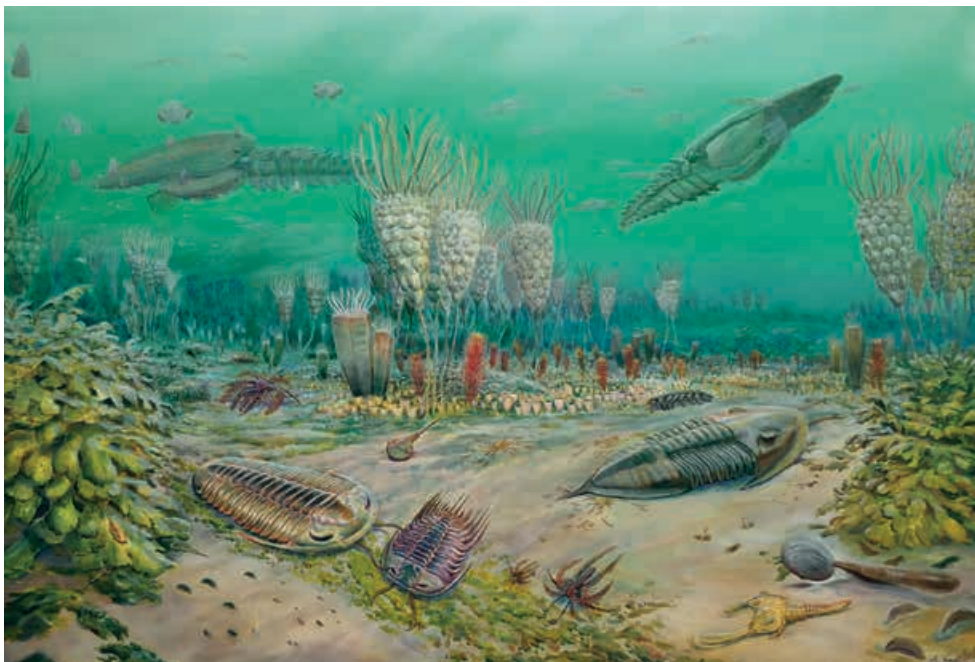
Trilobiti patří mezi nejznámější a nejikoničtější zkameněliny naší planety. Tito dávní členovci jsou symbolem prvohorních moří, podobně jako dinosauři symbolem druhohorních souší. Dodnes bylo objeveno více než 20 000 druhů trilobitů – jejich rozmanitost, přizpůsobivost i evoluční úspěch z nich činí jednu z nejúspěšnějších skupin živočichů všech dob. Před 252 miliony let však jejich éra definitivně skončila a trilobiti zmizeli z povrchu Země bez jediného potomka. Přesto nám fosilie ukryté v horninách umožňují nahlédnout do jejich života. Máme tak dobrou představu o tom, jak vypadaly jejich končetiny, čím se živili nebo jak rostli. Kniha je komplexním průvodcem jejich morfologií, anatomií, paleobiologií i evolucí a otevírá fascinující okno do dávno zmizelého světa prvohorních moří.

Mgr. Lukáš Laibl, Ph.D., (1987) vystudoval paleontologii na Přírodovědecké fakultě UK. Působil v Národním muzeu, na Univerzitě v Lausanne a nyní pracuje v Geologickém ústavu AV ČR. Je autorem více než 30 vědeckých publikací. Získal Prémii Otto Wichterleho pro vynikající mladé vědce AV ČR.

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Naši pavouci

Všudypřítomní pavouci jsou zajímavou a pestrou skupinou osminohých živočichů, vzbuzujících v některých lidech odpor a strach. Jejich unikátní životní projevy a nezastupitelný význam v přírodě si však zaslouží naši pozornost a možná pozmění i leckteré mylné představy a předsudky. Na příkladu většího počtu druhů z 44 u nás žijících čeledí je podrobně popsán způsob života pavouků, jejich vzhled a vnitřní ustrojení, tvorba pavučin, opatrování potomstva a vliv na přirozenou rovnováhu v přírodě. Nejsou opomenuty ani příbuzenské vztahy pavouků k ostatním živočichům a jejich vývoj. Kniha je vybavena dvěma určovacími klíči, rejstříkem, terminologickým slovníčkem a množstvím barevných fotografií a názorných perotabulí.

Třetí, doplněné vydání

Pastevci afrického sahelu

Sahelo-súdánské pásmo bylo v české literatuře dosud neprávem opomíjené. Jedná se přitom o dynamický region, v němž se setkávají pastevecké a zemědělské tradice, kde dochází k jejich vzájemným konfliktům a v konečném důsledku i k politické nestabilitě. Kniha ukazuje, že dnes neprávem marginalizovaní pastevci hráli nezastupitelnou roli při formování prvních potravně-produkčních komunit na zelené Sahare, později i při transsaharském obchodu a vzniku prvních státních útvarů. Autor cílí především na početnější skupiny kočovných pastevců, jako jsou Fulbové na západě a Arabové na východě, ale neopomíjí ani usedlé zemědělce a jejich vzájemné kontakty. Publikace usiluje o komplexní pohled na prostor sahelu od Atlantiku až po Rudé moře a zároveň se snaží propojit jeho kulturní a populační dějiny.

Jan Buchar,
Petr Dolejš,
Antonín Kůrka

Prof. RNDr. Jan Buchar, DrSc., (1932–2015) působil na Katedře zoologie PFF UK. Zabýval se studiem slíďáků (*Lycosidae*) a využitím pavouků pro potřeby hodnocení kvality životního prostředí.

RNDr. Petr Dolejš, Ph.D., (1984) pracuje jako kurátor v zoologickém oddělení Národního muzea. Zaměřuje se na pavouky a mnohoonožky.

RNDr. Antonín Kůrka (1946) byl kurátorem bezobratlých v zoologickém oddělení Národního muzea. Věnuje se faunistice pavouků, výzkumu rašelinišť a chráněných území.

Viktor Černý

Prof. Mgr. Viktor Černý, Dr., (1964) je biologický antropolog se specializací na evoluční antropologii. Působí v Archeologickém ústavu AV ČR. Soustředí se na pravěké události, jako byly například klimatické změny nebo kulturní inovace, a hledá jejich odraz v genetické diverzitě současných populací. Za jeho dosavadní činnost mu byla udělena Akademická prémie.

Dagmar Dreslerová (ed.)

PhDr. Dagmar Dreslerová, Ph.D., DSc., (1958) je archeoložka působící v Oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny ARÚ AV ČR Praha. Zaměřuje se na interdisciplinární výzkum spojující archeologii a přírodní vědy.

Pětatřicet krejcarů za sáh Zaniklá ohrazení v lesích Šumavy

Průzkum lidarových snímků z území NP Šumava a NP Bavorský les odhalil tajemné malé čtyřúhelníkové ohrazení prostory, které je velice obtížné nalézt. Ve snaze pochopit jejich význam autoři spojili terénní výzkum s analýzami historických správních, topografických a lesnických map, archivních pramenů, leteckých a lidarových snímků i s analýzami půd a vegetace. Většina ohrazení sloužila jako lesní školky a semeniště. Ty byly zakládány snad již od konce 17. až do 20. století a některé z nich jsou ukázkou solidní řemeslné práce. Umělé zalesňování bylo kritizováno již v době svého vzniku, avšak dodnes zcela převládá. Kniha chce oslavit tvrdou lidskou práci v šumavských lesích a zároveň připomenout, že určité tradiční hospodářské postupy se mohou stát spíše slepou uličkou než opravdovým nástrojem obnovy.

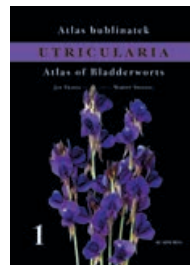
Jan Franta,
Martin Spousta

Jan Franta (1974) pracuje jako knižní grafik mj. pro Nakladatelství Academia a je spolupracovníkem časopisu *Živa*.

Martin Spousta (1980) působí v Botanické zahradě hl. m. Prahy. Je spoluautorem několika výstav s botanickou tematikou.

Utricularia 1 Atlas bublinatek / Atlas of Bladderworts

Bublinatky (*Utricularia*) patří mezi nejpozoruhodnější masožravé rostliny. Oceňovaná monografie Petera Taylora z botanických zahrad v Kew bohužel neobsahuje žádné fotografie. Autoři nové publikace, kteří se věnují terénní botanice v Isanu (severovýchodní Thajsko), proto přicházejí s dvoudílným fotografickým atlasem tohoto rodu, jenž dosud nebyl nikde zpracován. První díl obsahuje 130 terestrických a epifytických druhů, které jsou představeny na více než 850 fotografiích. Do knihy přispělo fotografiemi přes sto autorů z celého světa. Publikace zahrnuje také mikrofotografie semen a lapacích měchýřků, které mají důležité diakritické znaky. Stručné popisy k jednotlivým druhům uvádějí kromě taxonomických údajů také informace o bydlištích těchto pozoruhodných rostlin. Atlas je bilingvní, česko-anglický.

1938–1953

Doba mezi roky 1938 a 1953 byla pro český národ pohnutá. Autoři přibližují události odehrávající se v tomto období a snaží se zdůraznit, že většina těchto dějů nebyla ohraničena druhou republikou, Protektorátem Čechy a Morava, třetí republikou a nástupem komunistické totality, ale probíhala kontinuálně.

„Dá to fušku, než se člověk dostane na šibenici“ Smrt a život Antonína Pešla (1891–1942)

Kniha pojednává o osudech Antonína Pešla (1891–1942), jedné z klíčových osobností organizování československých legií v Itálii. Pešl názorově vycházel z myšlenek prvního československého prezidenta T. G. Masaryka, spolupracoval s E. Benešem. Za první republiky byl především redaktorem deníku *Národní osvobození*. Po Mnichovu a březnové okupaci zbytku českých zemí působil v ilegálně pro obnovení Československa, s významnými kontakty do civilní i vojenské části demokratického odboje. Byl jedním z iniciátorů vzniku Ústředního vedení odboje domácího (ÚVOD). Po zatčení v roce 1940 byl provláčen několika věznicemi. Jeho dopisy rodině i motáky politickým spolupracovníkům jsou oduševnělým vhledem do mysli člověka, který nakonec stanul na nacistickém popravišti.

David Pavlát

PhDr. David Pavlát, Ph.D., (1979) absolvoval Ústav českých dějin FF UK. Profesně se zaměřuje na české politické dějiny 20. století a na problematiku médií v širokém slova smyslu. Je autorem biografie *Novinář a politik Hubert Ripka: Člověk, který nemlčel* (Academia 2019).

Pavel Žáček

PhDr. Pavel Žáček (1969) je novinář, historik, státní úředník a politik, zakladatel a první ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek.

„Heydrich byl střelen neznámým útočníkem“ SOE a příprava paraskupiny Anthropoid na pozadí operační vlny 1941–1942 Edice dokumentů

Edice dokumentů vychází z archivního výzkumu příslušných fondů britského Národního archivu v Londýně, amerického Národního archivu ve Washingtonu, D.C., Archivu Ústavu T. G. Masaryka i VÚA-VHA v Praze a zahrnuje klíčové dokumenty o přípravách a výcviku první vlny operačních skupin. Spolupráce britské diverzní organizace Special Operations Executive s II. odborem exilového Ministerstva národní obrany v Londýně na přípravách první operační vlny paravýsadků do okupovaného Československa v letech 1941–1942 přinesla novou kvalitu koordinace činnosti mezi ústředními zpravodajskými orgány obou spojeneckých zemí. Byla završena úspěšnou realizací operace Anthropoid – likvidací zastupujícího říšského protektora v Čechách a na Moravě Reinharda Heydricha.

Jana Paseková Kasíková

PhDr. Ing. Jana Paseková Kasíková, Ph.D., (1988) vystudovala historii na FF UK a ekonomii na VŠE v Praze. Působí v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Zabývá se zejména problematikou organizace poválečných návratů, skupinou přemístěných osob (Displaced Persons) a vznikem a vývojem dobrovolných organizací.

„Jsou zde, kolona přijela!“ Displaced Persons a poválečné Československo v roce 1945

Kniha se zabývá fenoménem poválečných Displaced Persons, tedy osob, které byly přemístěny v důsledku událostí druhé světové války. Po skončení konfliktu bylo potřeba miliony lidí dopravit doslova všemi směry domů. V návaznosti na mezinárodní kontext nahlíží autorka na tento problém v československé perspektivě. Jednotlivé kapitoly představují průběh péče o přemístěné osoby po osvobození, vznik a fungování shromažďovacích Displaced Persons Camps, každodennost Čechoslováků, kteří v těchto táborech vyčkávali, a jejich návrat do vlasti. V neposlední řadě je rozvíjena otázka, jak byli tito přemístění lidé, respektive repatrianti vnímáni v poválečné československé společnosti.

Tragédie Gottwaldova lékaře Vladimír Haškovec a československý případ „bílých plášťů“

Kniha se zaměřuje na jeden z aspektů procesu s bývalým generálním tajemníkem ÚV KSČ Rudolfem Slánským v listopadu 1952. Mělo jít o údajnou snahu usmrtit prezidenta republiky Klementa Gottwalda. Důležitou roli měl při tom podle tvůrců politických procesů hrát profesor Vladimír Haškovec (1903–1970), významný propagátor díla I. P. Pavlova, neurolog, psychiatr a v letech 1946–1952 Gottwaldův osobní lékař. Ten byl donucen přiznat naprosto absurdní věci. Ve vězení strávil tři roky – počínaje květnem 1952 a konče dubnem 1955. Vězněn byl v Praze a na Jáchymovsku. Právě jeho případ se výrazně shodoval s koncepcí tzv. spiknutí bílých plášťů v SSSR. Haškovec nebyl jedinou osobností z okruhu prezidenta Gottwalda, která byla v padesátých letech perzekvována.

Jan Kalous

PhDr. Jan Kalous, Ph.D., (1972) je historik Ústavu paměti národa a Ústavu pro studium totalitních režimů. Zajímá se o dějiny Československa v letech 1945–1989 se zaměřením na bezpečnostní aparát. Publikoval řadu studií, například o číhoštském případu, vytváření bezpečnostního aparátu po druhé světové válce nebo o politických procesech.

Narušená kontinuita Česká věda, německá hegemonie a totální válka, 1939–1945

Období německé okupace českých zemí a druhé světové války v letech 1939–1945 představuje důležitou cézuru nejen v osudech jednotlivých vědců, ale také samotné vědecké infrastruktury. Uzavření českých vysokých škol a univerzit, zabránění jejich majetku, zničení cenných sbírek či pronásledování příslušníků inteligence – to vše reprezentuje jen jednu část nacistické politiky. Méně známou kapitolu ukazuje přístup k protektorátnímu resortnímu výzkumu či vývoj a transfer technologií v rámci zbrojní výroby do protektorátu. Kniha se pokouší analyzovat nejen hlavní linie německého přístupu, ale také kompetence a rozhodovací pravomoci v rámci nacistického polykratického politického systému.

Michal V. Šimůnek

Již vyšlo

Ars // Philosophia, Aesthetica, Theōria

Edice představuje překlady základních textů z filozofie, estetiky a teorie výtvarného umění. Předkládány jsou jak klasické tituly autorů vytvářejících základy dějin umění a příbuzných oborů, tak i úvahy současných autorů, kteří vymezují hranice myšlení o umění překračují a nově problematizují pro pozdní 20. a soudobé 21. století.

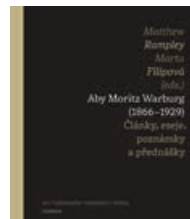
Matthew Rampley,
Marta Filipová (eds.)

Prof. Matthew Rampley (1966)
je čestným vědeckým pracovníkem
Ústavu dějin umění AV ČR
a mimořádným profesorem umění
na Filozofické fakultě MU.

Mgr. Marta Filipová, Ph.D., (1978)
je vedoucí Centra pro moderní
umění a teorii FF MU.

Aby Moritz Warburg (1866–1929) Články, eseje, poznámky k přednáškám

Antologie přináší reprezentativní výběr ze spisů německého historika umění a kultury Abyho M. Warburga (1866 až 1929). Obsahuje eseje, které publikoval za svého života (nejpozoruhodnější je Warburgova důležitá studie z roku 1920 o astrologii v německé reformaci), stejně jako nepublikované poznámky k přednáškám. Kromě toho zahrnuje výběr z jeho sešitů *Základní fragmenty k monistické psychologii umění* a také úvod k jeho slavnému atlasu kulturní paměti *Mnemosyne*. Editor Matthew Rampley uvádí jednotlivé texty a knihu doplňuje studií o Warburgovi a jeho díle.

Z angličtiny přeložila Veronika Králová
Předmluvu napsal Tomáš Murár

Album

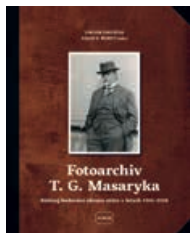
Ediční řada Album se zaměřuje na prezentaci zajímavých, málo známých či zcela neznámých ikonografických pramenů z českých archivů, knihoven a muzeí. Obrazové a textové informace se přitom snaží být v rovnováze a tvořit jeden vzájemně propojený celek.

Viktor Pavlíček,
Adam V. Šedivý
(eds.)

Fotoarchiv T. G. Masaryka Nástroj budování obrazu státu v letech 1914–1928

Rozsáhlý fotoarchiv fondu Tomáše Garrigua Masaryka uložený v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR čítá přes 11 000 jednotek. Tematicky rozličný materiál zachycuje osobu prvního československého prezidenta při oficiálních i soukromých aktivitách. Publikace využívá tento materiál k pohledu na zahraniční politiku nového státu ve středu Evropy a snaží se přiblížit stěžejní témata při ukotvení Československa v mezinárodním prostředí.

Mgr. Viktor Pavlíček (1989) je historik a archivář působící v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR. Věnuje se dějinám 19.-20. století, především zpracování fotografických sbírek.

Adam V. Šedivý (1996) je archivář působící v Ústavu T. G. Masaryka. Zabývá se studiem českých politických a kulturních dějin první poloviny 20. století se zaměřením na dějiny meziválečné ČSR.

Koedice s Masarykovým ústavem
a Archivem AV ČR

Kniha vychází v rámci
Strategie AV21

Antropocennosti

Antropocén označuje období, v němž lidská činnost spoluutváří podobu planety jako celku. Edice se věnuje různým aspektům této nejednoznačné a nejisté situace, která proměňuje naši vnímavost, citlivost a úhel pohledu na svět i sebe sama.

Alternativní spiritualita v době antropocénu Příroda, ženství, šamani a indiáni

Kolektivní monografie zkoumá, jak současná alternativní spiritualita vyjadřuje, reflektuje, ale i spoluutváří náš žitý svět antropocénu. V zemích typu České republiky, jež jsou pokládány za nenáboženské ve smyslu nedůvěry k tradičním náboženským institucím, se alternativní spiritualita stává dominantní formou religiozity. Coby dítě modernity často reprodukuje zažité duality, jakými jsou příroda/kultura, tělo/myšl, emocionalita/racionalita, ženství/mužství, někdy je však i zpochybňuje, přehodnocuje, překračuje. Prochází tak významnými proměnami, jež souvisejí s naší antropocenní situací. Kniha se zaměřuje na klíčové koncepty energie a rovnováhy, holistické léčení v současném šamanismu a spiritualitu Matky Země v kontextu návratu k indiánským kulturám.

Jan Kapusta,
Helena Dyndová,
Zuzana Marie Kostičová

Mgr. Jan Kapusta, Ph.D., (1985) je kulturní antropolog na ZČU v Plzni. Věnuje se náboženství současných indiánských kultur Latinské Ameriky.

Mgr. Helena Dyndová, Ph.D., (1989) je religionistka působící na FF UK. Zabývá se současným šamanismem.

Mgr. Zuzana Marie Kostičová, Ph.D., (1980) je religionistka z HTF UK. Zaměřuje se na doktrinální základy současné alternativní spirituality.

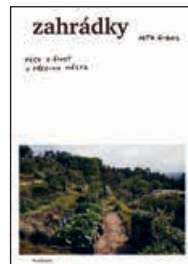
Petr Gibas

Petr Gibas, MSc., Ph.D., (1982) je geograf a antropolog, vědecký pracovník Sociologického ústavu AV ČR. Věnuje se otázkám spojeným s domovem a jeho vztahem k bydlení, materiální kultuře domova, (post)fenomenologické a urbání geografii. Je mj. držitelem Prémie Otto Wichterleho pro začínající vědce.

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Zahrádky Péče o život v předu města

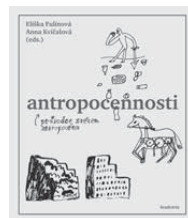
Kniha představuje a do hloubky zkoumá fenomén městského zahrádkaření, a to zejména v zahrádkových osadách. Na základě mnohaletého terénního výzkumu je ukazuje jako prostory typické pro moderní města, kde se vyjevuje úzký vztah s přírodou. Publikace tak obrací perspektivu běžně uplatňovanou při studiu města a přírody v něm: nahlíží a promýšlí město z prostoru zahrádek a zahrádkových osad. To umožňuje důkladně popsat, jak vzájemné propojení politiky a přírody ovlivňuje nejen plánování a rozvoj města, ale zejména každodenní život a prožitek přinášení domova ve městě. Současné město pak ukazuje jako něco nikoli odtrženého od přírody, ale jako společensko-přírodní artefakt, který se neustále proměňuje a vyvíjí, a to pod vlivem obyvatel, z nichž lidé tvoří jen část.

Eliška Fulínová,
Anna Kvícalová (eds.)

Antropocennosti Průvodce světem antropocénu

Malý mokřad skrytý pod vlakovým náspem, zvláštně tvarovaný strom při procházce v lese, láhev od coca-coly z jedné velmi zvláštní skládky i tužka, kterou si děláte poznámky při čtení. *Antropocennosti* jsou souborem esejistických textů, které v portrétech různorodých entit, artefaktů a přírodnin zpřístupňují komplexní téma antropocénu širokému publiku. Autoři v krátkých kapitolách představují na první pohled běžné jednotlivosti jako výsledky složité provázaných jevů a pohybů současného světa, jako zvláštní hybridní skutečnosti, nerozpletnitelně přírodní i kulturní, spontánní a nepředvídatelné a zároveň pevně spjaté s účelově orientovanou lidskou činností. Kniha na názorných příkladech ukazuje, jak vidět svět v antropocenních souvislostech.

Již vyšlo

Atlasy

Znáte českou přírodu zblízka? Naše atlasy přehledným a srozumitelným, přesto vždy fundovaným způsobem představují nejruznější témata především – ale nejen – z oblasti fauny a flóry. Publikace jsou vybaveny kvalitním, často unikátním obrazovým materiálem.

Vážky (Insecta: Odonata) podruhé – a jinak

Když v roce 2016 vyšel atlas *Vážky (Insecta: Odonata) České republiky*, znamenal průlom – konečně tu byla praktická kniha pro všechny, kteří chtějí poznávat vážky v terénu. Jenže příroda se nezastavila. A my taky ne. Za uplynulou dekádu bylo nashromážděno téměř sto tisíc nových záznamů. Ty ukazují výrazné posuny v rozšíření jednotlivých druhů – některé ustupují, jiné expandují do nových oblastí. Vážky jako bioindikátory tak opět potvrzují svou schopnost odrážet změny prostředí, od krajinných zásahů po dopady klimatické změny. Druhé vydání atlasu je výpovědí o tom, co se za poslední dekádu stalo s přírodou kolem nás. Aktualizované mapy, nové údaje, interpretace trendů i metodický komentář dělají z této knihy nejen klíč k určování, ale i obrazovou kroniku proměn krajiny a biodiverzity.

Druhé, revidované vydání

Aleš Dolný,
Filip Harabiš,
Dan Bárta

Prof. RNDr. Aleš Dolný, Ph.D., (1966) je ekolog působící na Katedře biologie a ekologie PřF OU. Věnuje se ekologii vážek v kontextu mokřadních ekosystémů.

Mgr. Filip Harabiš, Ph.D., (1982) se specializuje na ekologii a ochranu vážek. Působí na Katedře ekologie FŽP ČZU v Praze.

Bc. Dan Bárta (1969) je hudebník a terénní odonatolog. Vystudoval PřF OU.

Jan Dungel,
Karel Hudec,
Karel Štastný

Atlas ptáků České a Slovenské republiky

Nové vydání celobarevné příručky pro určování ptáků hnízdících nebo častěji zastížených na území obou republik zohledňuje aktuální stav naší avifauny. Na barevných tabulích je vyobrazeno přes 400 druhů ptáků. Informační text k jednotlivým druhům uvádí charakteristické určovací znaky, typické chování, transkripci hlasů, nejnovější údaje o výskytu, početnosti a stupni ohrožení. Na barevných mapkách je znázorněno hnízdní a zimní rozšíření v území, připojeny jsou i diagramy výskytu, hlasových projevů a hnízdění.

Třetí, aktualizované vydání

Již vyšlo

Jana Navrátilová,
Kateřina Šumberová,
Andrea Kučerová,
Jan Květ (eds.)

Vodní a mokřadní rostliny České republiky

Atlas obsahuje fotografie 450 druhů parožnatek, mechorostů, plavuní, kapradorostů a semenných rostlin, které můžeme najít v našich stojatých a tekoucích vodách nebo na střídavě zaplavovaných, podmáčených či silně vlhkých stanovištích. Fotografie doplňují popisy a ekologické charakteristiky jednotlivých druhů, údaje o jejich rozšíření na území ČR a poznámky k případné užitkovosti nebo jedovatosti. Krátká obecná část knihy shrnuje základní poznatky o ekologii jednotlivých skupin vodních a mokřadních rostlin, jejich společenstvech a ekosystémových funkcích a službách. Atlas poslouží jako užitečná příručka profesionálním i amatérským ochráncům přírody a při výuce na středních a vysokých školách přírodovědného, rybářského, zemědělského, lesnického a vodohospodářského zaměření.

Již vyšlo

České moderní dějiny

**Jak se žilo vědkyním v první polovině 20. století?
Jak fungoval svět prostituce na sklonku
Rakouského císařství? Edice se zaměřuje
na dosud neprobádané aspekty sociálních
a kulturních dějin českých zemí od poloviny
19. století do šedesátých let 20. století.**

Tkalci meziválečného Hradu Síťová anatomie první Československé republiky

Kniha kriticky analyzuje roli tzv. Hradu v politickém, společenském a kulturním kontextu meziválečného Československa. Na rozdíl od dosud převažujících historiografických výkladových schémat reflektuje „Hrad“ jako shluk sociálních sítí soustředěných především kolem T. G. Masaryka a E. Beneše. Ti jsou zároveň hlavními autory ideového obsahu jeho činnosti. Jednotlivé kapitoly sledují aktivity hradních důvěrníků vykonané v zaplňování komunikačních mezer v síťové anatomii tehdejší společnosti. Podobně jako tkalci propojovali Hrad do jednoho celku skrze peníze, reprezentaci, propagandu, zpravodajství, symboliku prostoru a expertízu. Energicky začleňovali do svých sítí Slováky, Němce a další národnosti v Československu. Takový Hrad měl ambici budo-
vat stát a posilovat spojování a souznění se „zbytkem“ občanské společnosti.

Tomáš Gecko,
Jan Hálek,
Jakub Štofanič,
Tomáš W. Pavlíček

PhDr. Tomáš Gecko, Ph.D.,
se specializuje na hospodářské
a sociální dějiny střední Evropy
19. a 20. století.

PhDr. Jan Hálek, Ph.D., se věnuje
studiu dějin první Československé
republiky.

PhDr. Jakub Štofanič, Ph.D.,
se zaměřuje na témata sociálního
myšlení katolické církve.

Dr. phil. Tomáš W. Pavlíček, Ph.D.,
se zabývá kulturními dějinami vědy
a náboženství.

**Koedice s Masarykovým ústavem
a Archivem AV ČR**

Drama

Dramatická tvorba vždy spoluurčovala tvář nejen českého divadla, ale i literatury a rozhlasového vysílání. Edice čtenářům představuje a do historických souvislostí zasazuje výrazná dramatická díla, která vznikla v rozmezí posledních sto padesáti let a která i přes svou uměleckou kvalitu jsou dnes známa pouze odborníkům.

Marek Lollok (ed.)

Mgr. et Mgr. Marek Lollok, Ph.D., (1985) působí na PdF MU a v ÚČL AV ČR. Zabývá se současnou českou prózou a dramatem, literární i divadelní kritikou a stylistikou. Publikoval monografii *Kritika v pohybu* (2019), s T. Kubartem a J. Šotkovskou připravil antologii *České surrealistické drama* (Academia 2023).

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Poetistické drama

Antologie představuje klíčová dramata a dramatické texty českého poetismu, avantgardního proudu české kultury zejména v letech 1925–1929. Cílem je doložit silné sepětí poetismu s dramatickou tvorbou a divadlem (tedy nejen s poezií a prózou či výtvarným uměním a hudbou, jak je obecně známo). Svazek zahrnuje hry a scénáře zhruba desítky autorů, např. V. Nezvala, J. Voskovce a J. Wericha, J. Mahena, V. Vančury či A. Hoffmeistera. Vedle emblematických, „programových“ děl – Nezvalovy *Depeše na kolečkách* (1922), Mahenova souboru *Husa na provázku* (1925) či Voskovcova a Werichova *Vest pocket revue* (1927), které jsou považovány za mezníky českého divadla, obsahuje i texty méně známé, avšak v kontextu poetismu rovněž významné (např. scénáře a libreta E. F. Buriana, A. Černíka, K. Schulze či J. Frejky).

Europa

V evropské literatuře najdeme řadu děl, která ovlivnila evropské a světové myšlení od dob svého vzniku až do dnešních dnů. A právě těmto dílům, ať již filozofickým, literárním, nebo politickým, je určena edice Europa. Vycházejí zde knihy, ke kterým se budeme stále vracet.

Budování říše

Karolinské století v historických pramenech

Svazek obsahuje české překlady latinských textů z 9. století, které pojednávají o době Karla Velikého (747–814, od roku 768 franský a od roku 774 langobardský král, od roku 800 římský císař) a jeho nástupců. Autory jsou příslušníci vysoké karolinské elity a diplomat Nithard († 844 nebo 858–859), arcibiskup Hinkmar z Remeše (kolem 806–882), další oddíly obsahují překlad vybraných kapitulářů (capitularia, panovnické výnosy) vydaných Karlem Velikým a jeho nástupci a Fuldské anály (*Annales Fuldenses*), historické dílo zahrnující události celého 9. století, které postupně napsalo několik autorů v německém klášteře Fulda. Svazek podává obraz doby, která postupně překonávala chaos a roztržičnost raně středověké Evropy.

K vydání připravil Jakub Izdný,
úvodní studii napsal Václav Drška
a průvodní studii Jarmila Bednaříková

Jarmila Bednaříková,
Lenka Blechová,
Soňa Hudíková,
Lubor Kysučan

Doc. PhDr. Jarmila Bednaříková,
CSc., historička z FF MU zabývající
se pozdní antikou a raným
středověkem.

PhDr. Lenka Blechová, Ph.D.,
pracovnice Historického ústavu
AV ČR.

Mgr. Soňa Hudíková, Ph.D.,
historička působící na FF MU.

Doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D.,
klasický filolog a bohemista
působící na FF MU.

Samuel Butler

Samuel Butler (1835–1902) byl anglický romanopisec a kritik. Měl se stát duchovním, ale krátce před vysvěcením svůj záměr opustil a odstěhoval se na Nový Zéland, kde choval ovce a věnoval se hudbě a malování. Napsal apologetický spis *Spravedlivý přístav* (1873) či román *Cesta všelikeho těla* (1903).

Erewhon aneb Na druhé straně hor

Vydejte se do prazvláštního a myšlenkově provokativního světa *Erewhonu*, odvážné satiry Samuela Butlera, která obrací viktoriánskou společnost na hlavu. Tento enigmatický román, vydaný v roce 1872, přenáší čtenáře do skryté civilizace, která boří uznávaná pravidla a nastavuje zrcadlo nesmyslnostem našeho světa. Očima neohroženého průzkumníka Butler mistrně kritizuje dobové problémy, jako je náboženství, zdravotvěda a soudnictví, a zároveň vykresluje krajinu, jež je právě tak nevysvětlitelně povědomá jako bizarní. *Erewhon* vás svou nápaditostí a břitkým vtípem vybízí ke zkoumání samotné podstaty společenských konvencí a k zamyšlení nad skutečnou povahou pokroku. Otevřete jeho stránky a vydejte se na cestu, která zpochybní chápání věcí tím nejneočekávanějším způsobem.

Z angličtiny přeložil Jaroslav Hronek
Doslov napsal Ladislav Nagy

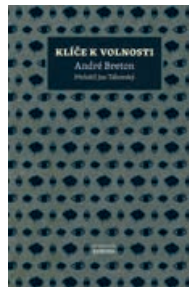
André Breton

André Breton (1896–1966), zakladatel a vůdčí osobnost surrealistického hnutí, básník, esejista a umělecký kritik, který tyto dílčí oblasti podřizuje hlubšímu záměru – obnovit schopnosti lidského ducha, redukováného současnou racionalistickou civilizací na slepý nástroj neosobních sil. Jeho cílem je navrátit člověku ztracenou svobodu pomocí realizace jeho tvůrčího a kognitivního potenciálu.

Klíče k volnosti

Kniha je souborem Bretonových esejů a příležitostných textů z let 1936–1952. Shrnuje zralá léta surrealismu a je historickým dokumentem vývoje avantgardního hnutí tváří v tvář hrozbám a proměnám světa v období kolem druhé světové války. Navíc českému čtenáři přináší dosud neznámý klíč k pochopení vývoje Bretonova poválečného myšlení. Autor v tomto souboru opětovně potvrzuje roli imaginace jako zásadní vlastnosti člověka a světa jako celku, která je zárukou jeho pozvednutí z propasti 20. století. Zdroje této imaginace, jež protéká jako podzemní voda celými lidskými dějinami, Breton sleduje nejen v dílech příslušníků klasické avantgardy, ale rovněž v proudu tradičního myšlení a hermetismu.

Z francouzštiny přeložil Jan Táborský
Úvodní studii napsal Petr Dytrt

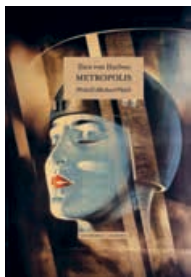
Mé století

Polský básník Aleksander Wat, narozený příznačně v roce 1900, byl svědkem rozkvětu polské literatury po roce 1918, ale prožil i dvě světové války, prošel sovětskými věznicemi a zakusil osud emigranta. Na vlastní kůži zažil řadu dějinných zvratů 20. století. Když v roce 1965 přijel do Spojených států na pozvání univerzity v Berkeley, setkal se tam s jiným polským básníkem, držitelem Nobelovy ceny Czesławem Miłoszem. Vzhledem k Watovým zdravotním problémům mu Miłosz navrhl, aby zaznamenal svůj životní příběh na magnetofonový pás. *Mé století* se tak stalo originální kronikou 20. století, „mluveným“ záznamem Watova futuristického mládí, jeho válečných prožitků, komplikovaného vztahu ke komunismu i zkušeností z nedobrovolného pobytu v Rusku.

Z polštiny přeložila Michala Benešová

Aleksander Wat

Aleksander Wat (1900–1967), polský básník a esejista židovského původu. Po roce 1918 byl jednou z hlavních tváří polského futurismu, po delší odlce navázal v padesátých a šedesátých letech na svou ranou básnickou tvorbu několika sbírkami, mj. *Básně* (1957) či *Středomořské básně* (1962).

Metropolis

Kniha z roku 1925 se stala předlohou ke scénáři slavného eponymního filmu Fritze Langa. Jde o futuristickou vizi megapole, v níž je společnost striktně rozdělená – na povrchu žijí v okázalém přepychu v prosluněných apartmánech a mrakodrapech lidé z vládnoucí a privilegované třídy, zatímco dělníci se svými rodinami živoří ve tmě v podzemí a slouží pouze jako pracovní síla a potrava pro věčně hladové stroje. Vládcem města je průmyslový magnát Joh Fredersen. Jeho syn Freder však pronikne do podzemí a zamiluje se do kazatelky Marie, která dělníkům předpovídá vysvobození z otroctví. To se Fredersenovi nelíbí, a proto požádá vynálezce Rotwanga, aby dívku uvěznil a vyrobil její přesnou kopii, člověka-stroj. Stane se však něco neočekávaného, co otřese samotnými základy Metropolis i Fredersenovými hodnotami.

Z němčiny přeložil Michael Půček

Thea von Harbou

Thea von Harbou (1888–1954) byla spisovatelka a scenáristka nejslavnějších německých němých filmů. Pocházela z aristokratické rodiny, v roce 1922 se provdala za Fritze Langa, režiséra filmu *Metropolis* natočeného podle jejího scénáře. Jejich osobní i pracovní partnerství trvalo až do Langovy emigrace roku 1933 – v té době již von Harbou byla aktivní členkou NSDAP.

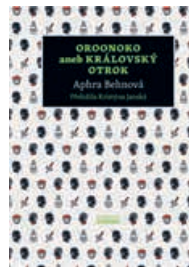
Aphra Behnová

Aphra Behnová (asi 1640–1689) byla žena mnoha tváří – špiónka ve službách krále, slavná dramatická, básnička, horlivá politická komentátorka i jedna z prvních autorek anglické prózy. Přestože za svého života sklízela velký obdiv i pohoršení, na dlouhou dobu byla literární historií zapomenuta.

Oroonoko aneb Královský otrok

Napínavý, barokně bizarní příběh afrického prince prodaného do otroctví v jihoamerickém Surinamu je nejen ranou kritikou koloniálního násilí, ale i mimořádně silnou literární výpovědí o moci, svobodě a důstojnosti a jedinečným náhledem do myšlení 17. století. Román z roku 1688 bývá označován za první anglický text bojující proti otrokářství a jde o zásadního předchůdce britského románu. Součástí českého vydání je rozsáhlá úvodní studie, která dílo zasazuje do historického, politického a literárního kontextu a přibližuje život autorky, její vztah k roajalismu i ambivalentní postoj k otroctví a kolonialismu. Vypravěčka příběhu se stává ženským hlasem v mužském světě impéria – a právě tato ženská vypravěčská perspektiva činí z *Oroonoka* dodnes inspirativní a aktuální text.

Z angličtiny přeložila
a úvodní studii napsala Kristýna Janská

Paolo Zellini

Paolo Zellini (1946) je profesorem numerické analýzy na univerzitě Tor Vergata v Římě. Vedle lineární algebry, teorií numerické optimalizace a algoritmické komplexity se věnuje též kulturně-historickým interpretacím matematických pojmů nekonečna, čísla a algoritmu.

Stručné dějiny nekonečna

„Je to pojem, který narušuje a pokrývá všechny ostatní. Nemluvím o zlu, jehož panství se omezuje na etiku: mluvíme o nekonečnu.“ Borghesova tajemná a znepokojivá slova na samý úvod *Stručných dějin nekonečna* zvou k cestě za jedním z ústředních pojmů myšlení vůbec. Jakými obraty se od věčného bloudění a hrůzy z bezmezných prázdnoty došlo k rigorózně definovanému pojmu aktuálního nekonečna a ještě o něco dále? Ve svém hojně vydávaném a překládaném eseji autor poutavým způsobem propojuje analýzy fundamentálních pojmů veličiny a meze s teologickými a kosmologickými argumenty, básnické obrazy s matematickými důkazy a mnohé další. Výsledná historická freska může být inspirací jak pro filozofy, tak pro matematiky a obecně všechny zájemce o duchovní dějiny.

Z itaštiny přeložil a doslov napsal Jan Makovský

Stručný přehled estetiky. *Aesthetica in nuce*

Stručný přehled estetiky byl napsán v roce 1912 ve formě čtyř přednášek, které měly pomoci zorientoval se v hlavních estetických otázkách posluchačům Riceovy univerzity v texaském Houstonu, na jejíž slavnostní otevření byl Croce pozván. Sám je označil za kompendium hlavních myšlenek svého jedenáct let starého díla o estetice a dodnes představují nejucelenější obraz jeho myšlenkové koncepce v této oblasti, v jejímž rámci stavěl umění nad vědu i metafyziku. *Aesthetica in nuce* vznikla o šestnáct let později, v roce 1928, kdy byl Croce vyzyván, aby pro nové vydání *Encyclopædia Britannica* připravil heslo „Estetika“.

Z italštiny přeložila Helena Lergetporer
Doslov napsal Jiří Pelán

Benedetto Croce

Benedetto Croce (1866–1952) byl filozof, historik, politik, kritik a spisovatel. V první polovině 20. století představoval jednu z nejvýznamnějších osobností italské kultury. Při studiu literatury a filozofie rozvinul vlastní estetickou koncepci, která představuje první těžiště jeho systému „filozofie ducha“.

Upír Zdivočelý román v cárech a barvách

Upír (1921) je poslední z volné trilogie románů s hlavními, částečně autobiografickým hrdinou Frankem Braunem, kultivovaným světoběžníkem a milovníkem žen. Jako statisíce dalších Němců a Rakušanů se na počátku první světové války ocitá uvězněn v pasti ve Spojených státech: nesmí se vrátit do Evropy a pomoci bojující vlasti vlastní krví a životem, pomáhá tedy alespoň na dálku. Vedle eroticko-fantastické hlavní dějové linie – upírství včetně vzhledu do mytologie různých dob a proveniencí – jsou pro čtenáře 21. století znalého vývoje vedoucího k druhé světové válce a holocaustu zajímavé a jistě překvapivé úvahy jednotlivých postav o německém vlastenectví, roli Německa pro kulturní svět, a zejména o spojení němectví a židovství, jež by mohlo přinést obrodu světa.

Z němčiny přeložila Ingeborg Fialová-Fürstová
Předmluvu a doslov napsal Martin Jiroušek

Hanns Heinz Ewers

Hanns Heinz Ewers (1871–1943) začal uměleckou kariéru jako autor kabaretních textů a satirických pohádek; proslavily ho ovšem až magicko-fantastické, hrůzostrašné povídky a romány z počátku 20. století a filmy z rané expresionistické éry. Na počátku třicátých let krátce koketoval s nacismem, záhy byl však vyloučen ze strany a jeho knihy zakázány.

Giani Stuparich

Giani Stuparich (1891–1961) byl terstský prozaik a esejista, který věřil ve sjednocenou Evropu a hájil práva utlačovaných národů i jedinců. Studium na Univerzitě Karlově zúročil v eseji *Český národ*. Významným inspiračním zdrojem jeho tvorby byla první světová válka.

Válka v patnáctém

Válka v patnáctém vyšla knižně až roku 1931, ale vznikla jako autentický válečný deník, který jeho autor po patnácti letech připravil k vydání pro časopis *Nuova antologia* jako „Zápisky dobrovolníka“. Stuparich zachytil události prvních dvou měsíců své účasti v první světové válce, počínaje odjezdem na frontu přes zákopové boje v krasové oblasti kolem města Monfalcone až po povýšení a převelení do nové destinace. Jeho záznamy mají značnou dokumentární hodnotu, ale převažuje v nich analytický přístup nad pouhou deskripcí. Dnešnímu čtenáři nabízejí především introspektivní cestu do nitra mladého vojáka, který prochází trpkou deziluzí, když vidí, jak se jeho naivní víra ve spravedlivou válku a rychlé vítězství drolí uprostřed neheroického chaosu, kde jedinou jistotou je smrt.

Z italštiny přeložila a doslov napsala Alice Flemrová

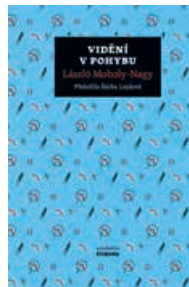
László Moholy-Nagy

László Moholy-Nagy (1895–1946) byl maďarský avantgardní malíř, fotograf a pedagog německé progresivní umělecké školy Bauhaus. Po odchodu do USA stál u zrodu tzv. nového Bauhausu, Institutu designu v Chicagu.

Vidění v pohybu

V knize obhazuje László Moholy-Nagy předpoklad, že umění nelze vyvázat ze sítě společenských, biologických a emocionálních vztahů. Vymezuje se tak vůči dobovému zdůrazňování ekonomické stránky života a negativním vlivům průmyslové revoluce, která přináší zisk jen privilegiovaným, zatímco ostatní otupuje. *Vidění v pohybu* volá po nápravě tohoto stavu. Kniha vznikla jako učební materiál pro Institut designu v Chicagu, avšak nárokuje si obecnější platnost. Moholy-Nagy doufá v sociální reformu, v níž budou hrát stěžejní roli umělci a průmysloví designéři, jejichž úkolem je ve svých návrzích reflektovat společenské potřeby. Aby tak mohli učinit, musí se jim dostat komplexního vzdělání nejen v jednotlivých druzích umění a v řemeslech, ale také v přírodních a humanitních vědách.

Z angličtiny přeložila Šárka Lojdrová
Úvodní studii napsal Vlastimil Zuska

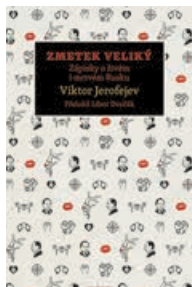
Vous a oko a patnáct rukou Básně z let 1922–1938

Kniha představuje nový, první ucelený překlad Charmsovy poezie do češtiny (260 z celkem 283 básní). Některé z oněch 23 nepřeložených básní nebyly ruskými editory průkazně rekonstruovány, další nebyly zařazeny z důvodu jejich „nepřesaditelnosti“ do českého jazykového i kulturního prostředí. Všechny překlady byly pořízeny z prvních verzí básní, a to s ohledem na skutečnost, že autorovy pozdější úpravy nejsou vždy dobře doložené. Zachovány zůstaly i všechny gramatické zvláštnosti a odchylky. Charmsova poezie je v pravém slova smyslu nonkonformní, nepodobějící se, často groteskní, ironická a sarkastická.

Z ruštiny přeložila a doslov napsala Jana Kitzlerová

Daniil Charms

Daniil Charms (1905–1942) je znám především jako představitel poezie nonsensu a spoluzakladatel literární skupiny OBERIU. Byl několikrát zatčen a následně vyhoštěn z Leningradu. Zemřel za nevyjasněných okolností ve vězení. Jeho dílo začalo být v SSSR vydáváno až v šedesátých letech. Napsal mj. rozsáhlou novelu *Bába* (česky 1996) či absurdní drama *Jelizaveta Bam* (česky 1992).

Zmetek Veliký Zápisky o živém i mrtvém Rusku

„*Zápas mezi dobrem a zlem, který tak oduševněle a odhodlaně vykreslovala ruská literatura (včetně sovětské) posledních dvou staletí, v Rusku skončil ... vítězstvím zla,*“ napsal Viktor Jerofejev ve své přednášce *Ruské květy zla*. Zatím posledním literárním dílem, v němž autor vyjádřil svůj ostře kritický postoj k režimu Vladimira Putina, je román *Zmetek Veliký* (2023). Autobiograficky laděná kniha je podle autora vyjádření v dopisu českému překladateli „o Putinovi a tak trochu o mně“ a v důmyslné kompozici se v ní mísí osobně laděné kapitoly se snovými výjevy. Autor působivě odkrývá vývoj posledních desetiletí, během nichž se Rusko od nadějných let po rozpadu komunistické moci přes období chaosu dopracovalo k současné tvrdě totalitní podobě nebezpečné imperialistické mocnosti.

Z ruštiny přeložil a úvodní studii napsal Libor Dvořák

Viktor Jerofejev

Viktor Jerofejev (1947) je jedním z nejvýraznějších současných ruských spisovatelů. Proslavil se románem *Ruská krasavice* (1990, česky 1992), za nejkandálnější knihu je – nejen autorem samým – považována *Encyklopedie ruské duše* (1999, česky Academia 2018). Vzhledem ke svému vyhraněné kritickému postoji vůči putinovskému režimu žije v Německu.

György Lukács

György Lukács (1885–1971) byl významný německy píšící maďarský filozof a estetik. Svým dílem výrazně přispěl ke vzniku tzv. západního marxismu. Během maďarského povstání v roce 1956 krátce působil jako ministr kultury ve vládě Imreho Nagyho.

Zničení rozumu Cesta iracionalismu od Schellinga k Hitlerovi

Lukács ve svém slavném díle z roku 1954, k němuž byl v pozdějších vydáních přidán aktuální podtitul, tvrdí, že z pohledu filozofického a ideologického můžeme v novodobých německých dějinách vysledovat přímou cestu od výšin spekulativní iracionalistické filozofie k hlubinám nelidských a zločinných praktik nacionálního socialismu. Vývojová linie tohoto myšlení podle něj vede od pozdního Schellingova díla přes Schopenhauera, Kierkegaarda, Nietzscheho a filozofii života až k jeho aktivní politické účinnosti v období fašismu. Lukács vychází z Hegelova pojmu „univerzálního rozumu“ a veškerou německou buržoazní filozofii po Hegelovi interpretuje jako reakční a iracionální odpověď na fenomén třídního boje.

Z němčiny přeložila Michaela Škultěty
Úvodní studii napsal Petr Kužel

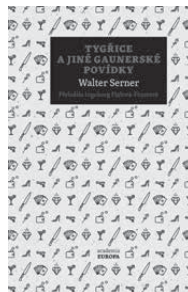

Walter Serner

Tygrice a jiné gaunerské povídky

Bichetta si vysloužila přezdívku Tygrice pro svou dravou ženskost a notnou dávku cynismu. V Paříži ji zná každý, zejména muži, ale nikomu se ji zatím nepodařilo „chytit“ a spoutat. Dokud se na scéně neobjeví záhadný Fec, pobuda, který jako by se na Tygřici díval znuděnými očima. Z tohoto setkání vyplyne zběsilá a surrealistická dobrodružství, které odkrývá „fetiš“ lásky. Dandy a alternativní intelektuál Walter Serner vypráví o Paříži dvacátých let a „fotografuje“ její špinavé i podivuhodné scény jazykem, který je někdy tak mnohomluvný, až se stává čistou fantazií. Román *Tygrice a jiné gaunerské povídky*, vydaný v roce 1925 a roku 1935 zařazený nacisty na seznam zakázaných knih, zůstává jedním z nejsilnějších textů dadaistické a avantgardní literatury 20. století.

Z němčiny přeložila Ingeborg Fialová-Fürstová
Doslov napsala Sabine Voda Eschgfäller

Již vyšlo

Folkloristika

Edice zpřístupňuje čtenářům výsledky současného bádání českých etnologů a folkloristů. Jde o publikace, které jsou v souladu s aktuálními mezinárodními trendy v této oblasti humanitních věd a kriticky vyhodnocují důležitou a zároveň stále populární oblast nehmotného kulturního dědictví – tradiční českou lidovou slovesnost.

Slovník termínů slovesného folkloru Česko

Nový specializovaný folkloristický slovník přináší aktuální vědecký pohled na terminologické uchopení české lidové slovesnosti (první část) i zhodnocení a širší kontextové zasazení nejrozšířenějších folklorních postav (druhá část). Integrovan je i folklor českých Němců, neboť jde v podstatě o společné kulturní dědictví. Publikace obsahuje souhrn všech existujících a užívaných folkloristických termínů, které původně spadaly jen do tradice lidové slovesnosti (pohádky, pověsti), ale i těch z oblasti literární kultury (bajky, legendy), popř. obecné narativy (anekdoty, hádanky). U každého hesla je zmíněna též jeho reflexe současnou českou kulturou a uchopení postav audiovizuálním uměním. Kniha je doplněna česko-anglickým a anglicko-českým slovníkem užitých termínů, seznamem literatury a pramenů a rejstříky.

Jaroslav Otčenášek

PhDr. Jaroslav Otčenášek, Ph.D., (1974) působí v Etnologickém ústavu AV ČR a na Katedře jihoslovanských a balkanistických studií FF UK. Zaměřuje se především na folkloristiku, výzkum kulturního dědictví a etnokartografii. Další oblastí jeho zájmu je balkanistika, převážně chorvatská literatura a jihoslovanský folklor.

Galileo

I zásadní problémy vědy a společnosti mohou být pojednány čtivým či netradičním způsobem. Edice přináší tituly renomovaných českých i zahraničních autorů pohybujících se svojí tvorbou na pomezí věd přírodních a společenských: od biologie a klimatologie přes matematiku a fyziku až po filozofii, ekologii a medicínu.

Miroslav Kureš

Doc. RNDr. Miroslav Kureš, Ph.D., (1965) působí na Vysokém učení technickém v Brně. Ve své odborné práci se věnuje zejména aplikacím geometrie a algebry v přírodních a technických vědách.

Objevování duálních čísel

Pozoruhodným příběhem duálních čísel je historie jejich objevování i jejich stále se rozšiřující využití, v současnosti intenzivně například v robotice. Kniha populární formou vysvětluje, proč a jak lze duální čísla efektivně využívat: výklad se odrazí od klouzavých vektorů pro popis síly a postupně dospěje až k aktuálním aplikacím duálních čísel a jejich zobecnění, dotkne se i počítání přirozených operátorů v diferenciální geometrii a nového pohledu na dříve obtížně uchopitelný pojem nekonečně malých čísel v základech diferenciálního počtu. I když tematika knihy dosud není popularizační literaturou pokryta, není třeba se obávat obtížnosti textu. Vše je vysvětleno čtenářsky přístupně a srozumitelně, kniha je určena středoškolákům, vysokoškolákům a všem zájemcům o matematický výzkum.

Gerstner

Edice Gerstner přináší nejnovější práce českých i zahraničních vědců z oboru matematiky, fyziky a techniky. Hlavním kritériem textů vydávaných v edici je vysoká odborná úroveň a nový přístup k řešení tématu.

Numerické optimalizační metody

Kniha obsahuje analýzu, popis a také algoritmickou realizaci metod pro minimalizaci různých účelových funkcí bez omezujících podmínek, nebo s různými omezeními. Velkou pozornost autor věnuje řešení soustav nelineárních rovnic, metodám optimalizace dynamických systémů a metodám automatického derivování. Pro řešení úloh s omezujícími podmínkami jsou použity metody rekursivního kvadratického programování, metody založené na řešení nehladkých rovnic a metody vnitřních bodů. Velkým přínosem je zkušenost autora právě s numerickými optimalizačními metodami. Téměř všechny metody uvedené v této knize jsou implementovány v systému pro Univerzální funkcionální optimalizaci (UFO) vyvíjeném v Ústavu informatiky AV ČR – byly tudíž pečlivě testovány a srovnávány. V knize nechybí ani výsledky těchto testů.

Ladislav Lukšan

Prof. Ing. Ladislav Lukšan, DrSc., (1943) působí na Technické univerzitě v Liberci a v Ústavu informatiky AV ČR. Zabývá se vývojem optimalizačních metod a budováním programového systému pro univerzální funkcionální optimalizaci. Získal medaili Bernada Bolzana a ocenění České matematické společnosti za zásluhy o rozvoj oboru numerická matematika.

Historie

Edice má široký záběr jako historie sama. Jednotlivé tituly se většinou věnují konkrétním historickým osobnostem nebo událostem, zároveň však hledají souvislosti mezi historií a současností.

Claudio Fogu,
Wulf Kansteiner,
Todd Presner
(eds.)

Claudio Fogu (1963) je docent italských studií na Kalifornské univerzitě v Santa Barbaře.

Wulf Kansteiner (1964) působí jako profesor historie na Aarhuské univerzitě v Dánsku.

Todd Presner (1972) je profesor německého jazyka a srovnávací literatury na Kalifornské univerzitě v Los Angeles.

Zkoumání etiky kultury holokaustu

Kniha usiluje o přehodnocení debat a sporů, které formují studia o holokaustu za poslední čtvrtstoletí. V tomto zásadním díle se střetávají mezinárodní akademici ze zakládající generace studií o holokaustu s novou generací historiků, umělců a spisovatelů, kteří posouvají hranice debaty jinými akademickými či kulturními postupy. Publikace se zaměřuje na kulturu veřejných památníků, svědeckých vyprávění i artefaktů kulturní paměti a historie, jež vznikly na základě vzpomínek na holokaust, a zkoumá způsoby institucionalizace, globalizace i četné zpochybnování kultury holokaustu. Věnuje se třem vzájemně propojeným tématům, a sice otázkám narativu, nápravy archivu a politiky výjimečnosti, přičemž eseje obsažené v této práci zkoumají složitost etiky obklopující diskurz, artefakty a instituce paměti holokaustu.

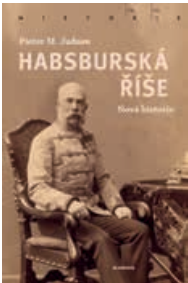
Z angličtiny přeložil Jiří Kasl

Pieter M. Judson

Habsburská říše Nová historie

Nová historie habsburské říše zachycuje období od konsolidace za Marie Terezie v 18. století po zánik Rakouska-Uherska a je působivá svou šíří zkoumání a argumentací. Habsburkové a jejich rozsáhlá byrokracie nebyli bez chyb, avšak jejich úsilí o centralizovanou správu bylo pozitivní, na rozdíl od oportunismu vlivných osobností a aristokratů například v Budapešti nebo Lvově. Časté výbuchy nacionalistických hnutí vycházely od místních aristokratů, kteří se snažili udržet u moci. Povstání v roce 1848 nezpůsobila přehnaná centralizace, ale nedostatek reform. Mnohonárodnostní říše ve skutečnosti nebyla autoritářským státem. Pieter M. Judson ji vnímá spíše jako předchůdkyni Evropské unie.

Z angličtiny přeložila Kateřina Brabcová

Pieter M. Judson (1956) je americký historik nizozemského původu. V současné době působí jako profesor historie 19. a 20. století v European University Institute ve Florencii. Zabývá se moderní evropskou historií, nacionalistickými konflikty a revolučními sociálními hnutími.

Judaica

Židovské myšlení od starověku po současnost představují komentované překlady původních prací – z hebrejštiny, judeo-arabštiny, ale i řečtiny, angličtiny nebo francouzštiny, a také monografie o významných židovských učencích.

Chvalořeči na Bešta

Nejstarší sbírka chasidských vyprávění a vznik východoevropského chasidismu

V roce 1814 vyšla pod názvem *Chvalořeči na Bešta* nejstarší sbírka chasidských vyprávění, která nyní poprvé vychází v úplném českém překladu, pořízeném z hebrejského originálu. Sbírká 259 příběhů je nejen jedním z nejvýraznějších židovských vyprávěcích textů, ale také pramenem k dějinám počátků východoevropského chasidismu, dodnes živého proudu judaismu. *Chvalořeči na Bešta* obsahují prvky východoevropského folkloru (vlkodlaci, čarodějnice) i otisky židovského lidového náboženství (víra v demony a sílu amuletů nebo vyhánění dybuků), které jsou v pozdějších zpracováních například z pera Martina Bubera nebo Jiřího Langera potlačeny. Překlad je doplněn studií, jež poprvé v českém jazyce na základě pramenů a jejich zpracování v moderní literatuře představuje chasidismus jako historický fenomén.

Pavel Sládek

Doc. PhDr. Pavel Sládek, Ph.D., (1976) působí na Katedře Blízkého východu FF UK. Zabývá se raně novověkou židovskou kulturou, především rabínskou literaturou a židovskou knižní kulturou v období po objevu knihtisku.

Milan Žonca

PhDr. Milan Žonca, Ph.D., (1985) je hebraista a historik judaismu. Působí jako odborný asistent na Katedře Blízkého východu FF UK. Zabývá se středověkou židovskou kulturou v křesťanské Evropě a dějinami židovsko-křesťanské polemiky.

Nebud' jako tvoji otcové Židovství, křesťanství a hebrejská Bible v díle Profayta Durana

Duran, hebrejským jménem Jišḥaḳ ben Moše ha-Levi, studoval astronomii, filozofii i hebrejskou gramatiku. Během protizidovských útoků v letech 1391–1392 byl za nevyjasněných okolností pokřtěn, dlouhá léta žil jako křesťan a pod jménem Honoratus de Bonafide působil jako lékař a astrolog na aragonském dvoře. Zároveň potají vyznával víru svých předků a psal náboženské spisy a protikřesťanské polemiky v hebrejštině. Předložená publikace seznamuje českého čtenáře se dvěma klíčovými Duranovými díly: s polemickým dopisem „Nebud' jako tvoji otcové“ (*Al tehi ka-avotecha*) a s obsáhlou předmluvou ke gramatickému spisu *Dílo efodu*. Oba texty spojuje téma vyrovnávání se s nucenou konverzí a snaha nově uchopit náboženskou identitu pokřtěných Židů.

Jehuda Lejb
ben Jošua Porit

Jehuda Lejb ben Jošua Porit byl tajemníkem vrchního rabína Aharona Šimona Spiry (1600–1679) a *Milchama be-šalom* je jeho jediným známým dílem. Jako úředník pražské židovské obce náležel k vrstvě vzdělanců a jeho spis patří k oceňovaným titulům hebrejské světské literatury v českých zemích.

Válka v míru (*Milchama be-šalom*)

Hebrejský spis líčí formou deníkových záznamů obléhání Prahy Švédy na konci třicetileté války od července 1648 do uzavření vestfálského míru a pokračuje jednotlivými epizodami, které se odehrály v průběhu následujících dvou let. Hlavní pozornost věnuje dopadu událostí na život v pražském Židovském městě, které bylo bezprostředně ohrožováno švédskou stělbou z levého břehu Vltavy a přineslo oběti na životech při aktivní účasti Židů na obraně. Deník končí zprávou o slavnostech pořádaných roku 1650 k druhému výročí obležení. Spis patří do fondu hebrejské světské literatury vzniklé v českých zemích, zároveň jakožto historický pramen doplňuje svědectví křesťanských současníků a je tak rovnocenný dochovaným dokladům tehdejší zpravodajské, deníkové a memoárové tvorby v češtině, němčině a latině.

Z hebrejštiny přeložila a úvodní studii napsala
Jiřina Šedinová

Knižní kultura

Kulturní historie psaného slova je jedním ze zásadních faktorů pro vývoj lidské civilizace. Edice se zabývá materiální podobou textů rukopisných i tištěných, jejich grafickou úpravou, výrobou, rozšířením, zpřístupňováním, čtením a jinými souvisejícími kulturními praktikami, a to od antiky až do věku digitální revoluce.

Mezi vysokou kulturou a dělnickou třídou Typografické komunity v Lipsku, Vídni a Praze v letech 1840–1914

Kniha zkoumá na příkladu malé elitní i elitářské skupiny dělníků vzestup dělnického hnutí v éře základních společenských a politických změn od předvečera revoluce 1848 až do počátku první světové války. Zaměřuje se na typografické tradice a symboly formované od doby vynálezu knihtisku a také na podoby sociálních konfliktů a kolektivního vyjednávání o pracovních podmínkách v období vrcholného industriálního kapitalismu a masového dělnického hnutí na přelomu 19. a 20. století. Solidární síť typografických dělníků zde nejsou zkoumány pouze ve vztahu k ostatnímu dělnictvu, ale i k nedělnickému prostředí, v tomto případě především k intelektuálně měšťanskému milieu, které pro pracovníky v knihtisku hrálo důležitou roli.

Jakub Raška

Mgr. Jakub Raška, Ph.D., (1990) vystudoval sociální dějiny v Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK. V současné době působí v Historickém ústavu AV ČR, kde se zabývá sociálními a kulturními dějinami moderní doby s důrazem na dějiny práce, sociálních hnutí a na proměny společnosti.

Andrea Jelínková

Mgr. Andrea Jelínková, Ph.D., (1972) je hebraistka a judaistka působící v Knihovně AV ČR. Věnuje se knižní kultuře v českých zemích se zaměřením na hebrejský knihtisk a židovskou knižní kulturu raného novověku, dějinám knihoven v moderní době a využití národní retrospektivní bibliografie.

Koedice s Knihovnou AV ČR

Na okraji Hebrejský knihtisk na Moravě ve druhé polovině 18. století

Kniha se zabývá jedinou déle fungující hebrejskou tiskárnou na Moravě, provozovanou v letech 1753–1803 v Brně a krátce v Mikulově. Na základě analýzy více než stovky hebrejských a jidiš tisků zasazuje její produkci do širšího historického, společenského i kulturního kontextu, věnuje se autorským a nakladatelským strategiím i čtenářské recepci. Zkoumá faktory ovlivňující vydávání hebrejských knih na Moravě a ukazuje, jak se do produkce promítaly soudobé společenské změny. Přestože se publikace zaměřuje na regionální a v rámci židovského knihtisku okrajovou tiskárnu, odhaluje obecnější skutečnosti týkající se vydávání knih pro židovské čtenáře v tehdejší střední Evropě. Přispívá tak k hlubšímu poznání židovské knižní kultury a vzdělanosti v českých zemích druhé poloviny 18. století.

Murray G. Hall

Murray G. Hall (1947–2023) působil jako profesor na Vídeňské univerzitě. Dlouhodobě se zabýval výzkumem knižního a nakladatelského trhu. Je autorem dějin *Österreichische Verlagsgeschichte 1918–1938* (1985) a tvůrcem portálu *boehmischeverlagsgeschichte.at*.

Nakladatelství Volk und Reich Verlag Prag Z historie knižního trhu a nakladatelství v Protektorátu Čechy a Morava 1939–1945

Monografie mapuje historii pražské pobočky německého nakladatelství Volk und Reich Verlag od jejího založení 1. dubna 1940 až po poválečné snahy jeho majitele zbavit se nacistické minulosti. Rozkrývá expanzivní strategie, při nichž toto nakladatelství pohltilo etablované nakladatelské domy André, Neugebauer či Academia a snažilo se ovládnout knižní trh i časopiseckou a novinovou produkci v protektorátu. Publikace nejenže poskytuje obraz činnosti nakladatelství Volk und Reich Verlag Prag jakožto exemplárního případu pro mechanismy a strategie kulturní politiky nacionálního socialismu v protektorátu, ale v širším měřítku se dotýká i dějin knižního a nakladatelského trhu.

Z němčiny přeložila Marie Brunová

Od textu ke knize a knižní kultuře Padesát statí z let 1981–2021

Dvousvazkový výbor mapuje cestu od literární vědy druhé poloviny 20. století přes bibliografii až k vědě o knižní kultuře, dnes studované dle možností a potřeb nového tisíciletí. Statě psané pro odborná periodika doplňují dva osobní apely ke studiu knižní kultury a tři tematicky odlišné rozhovory s Janem Linkou, Lucií Storchovou a Jiřím Trávníčkem. Dramaturgie přibližuje nejen širšímu publiku, ale i kolegům z humanitních věd aspoň část potenciálu, který nový obor o knižní kultuře skýtá. Poté, co v ediční řadě Knižní kultura vyšla roku 2021 antologie zahraničních textů nazvaná *Co jsou dějiny knihy?*, může uceleně koncipovaný výbor naznačit specifika domácího bádání a přiblížit shody a rozdíly mezi cizí a tuzemskou vědou o knize.

Petr Voit

Doc. PhDr. Petr Voit, CSc., (1956)
historik knižní kultury, pracuje
ve Strahovské knihovně
(od roku 2004) a přednáší
na Filozofické fakultě UK
(od roku 2007). Za *Encyklopedii
knihy* (2006) obdržel Výroční
cenu Českého literárního fondu
Hlávkovy nadace.

**Koedice s Filozofickou fakultou
Univerzity Karlovy a Královskou
kanonií premonstrátů
na Strahově**

Kuchyně ve službách lidu Vydávání kuchařek v Československu v letech 1945–1989

Při současné záplavě kuchařek na knihkupeckých pultech nás už ani nenapadne, jak dramatickou historii za sebou mohou mít a že bývaly doby, kdy se na ně „stály fronty jako za války na maso“. V prostředí centrálně řízeného knižního trhu poválečného Československa získaly soubory receptů zcela zvláštní status: přivlastnili si je odborníci na výživu a usilovali jejich prostřednictvím o proměnu stravovacích návyků socialistických pracujících v masovém měřítku. Z kuchařek se stal během padesátých let typ odborné lékařské literatury a exemplární doklad úspěšné osvětově-propagační brožury. Jejich obsah, struktura i polygrafické provedení byly zcela podřízeny roli, kterou měly v nově budované společnosti sehrát. Trvalo další tři desetiletí, než se postupně z této role vyvázaly.

Lenka Pořízková

Již vyšlo

Literární řada

**Proč číst literaturu o literatuře? Svazky edice
přinášejí nové pohledy na dějiny literatury,
jednotlivá literární díla i na širší souvislosti
vzniku autorského díla.**

Marie Brunová (ed.)

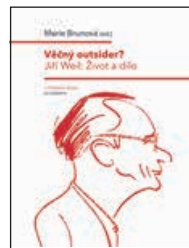
MMag. Dr. Marie Brunová (1975) studovala na univerzitách v Brně a v Bochumi. Byla doktorandkou a vědeckou pracovnící na univerzitě v Salcburku. Od roku 2017 působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Je členkou Centra pro studium holokaustu a židovské literatury.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

**Kniha vychází v rámci
Strategie AV21**

Věčný outsider? Jiří Weil: Život a dílo

V dubnu 2023 se ve spolupráci Ústavu pro českou literaturu AV ČR a Centra pro studium holokaustu a židovské literatury konala konference věnovaná životu a dílu Jiřího Weila (1900–1959). Své příspěvky zde přednesli bohemisté a bohemistky z tuzemska i zahraničí. Tyto referáty tvoří základ knihy, který je obohacený o další studie znalců Weilova díla. I když od smrti Jiřího Weila uplynulo již více než šedesát let, v české literární vědě dosud neexistuje publikace, která by reflektovala aktuální stav výzkumu jeho díla. Z jednotlivých studií vystupuje Weilova ukotvenost v kontextu české meziválečné avantgardy, jeho spojitost s ruskou literární tradicí, ale i ojedinělé místo v literatuře o šoa. Svým obsahem a zaměřením tato kniha nabízí unikátního průvodce při četbě Weilova díla.

Obluda

Kromě oficiální literatury, kterou znáte z čítanek a učebnic, existuje nekonečné množství ponorných řek literárních děl, jež byla v minulosti označována jako závadná a psána čistě pro zisk nebo z politického přesvědčení. Edice Obluda je chce vrátet do kulturního povědomí.

Tegtmaierovy železářny Komunistický román

Prvotina autora, který v obecném povědomí dodnes žije jako autor slavného románu *Kámen a bolest* (1942). Dvacet let před ním vydal Schulz *Tegtmaierovy železářny*. Jde o příběh muže, který se z nuzných poměrů vypracoval na majitele velké železářské firmy a v zápalu o zisk, vedeném ve jménu ideje budoucího lepšího, technicky i společensky lépe uspořádaného „železného“ světa, se tvrdě střetne se zájmy dělníků, kteří hájí svou mzdu, umožňující jim jen přežívání „od výplaty k výplatě“. Autor byl tehdy členem levicové umělecké skupiny Devětsil, svou prvotinu navíc psal v sociálně rozjitřené době let 1920–1921 (generální stávka v prosinci 1920 a demonstrace, při jejichž potlačování bylo zastřeleno čtrnáct dělníků, následné odtržení levicové části sociálnědemokratické strany a vznik strany komunistické).

Předmluvu napsal Jakub Vaníček

Karel Schulz

Karel Schulz (1899–1943) je autorem románu *Kámen a bolest* (1942), působivého líčení života Michelangela Buonarrotiho. Zamýšlel vytvořit trilogii, z druhého dílu s názvem *Papežská mše* (1943) však stihl napsat jen dvě kapitoly. Básnickou sílu mají i povídkové soubory *Peníz z noclehárny* (1940) či *Prsten královny* (1941) nebo starší, surreálně laděný román *Dáma u vodotrysku* (1926).

Ladislav Mayer

Ladislav Mayer (asi 1897–?) vydal knižně cestopis *Světlem, jak se to dá* (1927), časopisecky „trampský“ cestopis *Poslední čundr* (1929 a 1930), divadelní hru *Život z loterie* (1932), a zejména román *Trotl* (1933). Zpočátku se angažoval v komunistickém tisku, po rozchodu s levicí publikoval v *Přítomnosti*, *Sobotě* či v *Moravském fašistovi*.

Trotl

Dobová reklama charakterizovala *Trotla* tak, že je to „po Švejkovi jediná česká kniha, která se důsledně vypořádává s válkou“. Hlavní hrdina, který sám sebe láskyplně nazývá „trotlem“, popisuje poddůstojnickou školu, vojenské prostředí i válečný stav po roce 1914. Román se nebojí naturalismu ani cynismu a vypořádává se s nimi originální surovostí jazyka. Popisuje boje v Haliči i na italské frontě, stejně jako umí skvěle vykreslit postavičky i ubíjející každodennost válečných let. Skepse z celkového stavu světa před první světovou válkou i po ní ukazuje na celou generaci ztracenců, „tragických Robinsonů“, které podle dobové kritiky „vyhodila zloba doby jako ztroskotance na nikoliv opuštěný, nýbrž prokletý ostrov“.

Edičně připravil Michal Jareš

Orient

Nechme se vtáhnout do tajů Orientu. Edice nás seznamuje se vzdálenými kraji, exotickými kuriozitami, ale i seriózními vědeckými pracemi zabývajícími se dějinami, kulturami a jazyky daných oblastí, a to prostřednictvím překladů autentických literárních památek Orientu i fundovaných, nepředpojatých a zasvěcených studií starších i současných badatelů a orientalistů.

Cestopis bratra Odorika z Řádu menších bratří o divech světa

Odorik z Pordenone (asi 1280/1285–1331) byl františkánský řeholník, který na začátku 14. století doputoval do tehdy mongolské Číny a popsal řadu zajímavostí, o nichž se jeho současník Marco Polo nezmínil. Odorikův cestopis se podařilo v českém překladu vydat poprvé až roku 1962. Nová publikace Vladimíra Liščáka navazuje na předchozí monografii *Bratr Odorik a jeho zpráva o východních krajích světa* (Academia 2019). Přináší překlad jednoho ze skupiny nejstarších latinských rukopisů Odorikovy zprávy, sepsaných přímo na základě Odorikova diktátu po jeho návratu, a to v klášteře v Udine. Vedle latinského originálu s českým překladem autor doplňuje i některé dodatky z jiných rukopisů a překlad prvních tištěných verzí, publikovaných italským humanistou Giovannim Battistou Ramusiem (*Ramusiana maior* a *Ramusiana minor*, 1574).

Vladimír Liščák

PhDr. Vladimír Liščák, CSc., DSc., (1954) je český sinolog působící v Orientálním ústavu AV ČR. Zabývá se zejména dějinami styků mezi Evropou a východní Asií. Publikoval několik prací věnovaných dějinám františkánských misí v Číně a monografii o Odorikovi z Pordenone. Je autorem řady odborných statí v češtině, angličtině i čínštině.

Paměť

Inspiraci i ponaučení můžeme najít v životních příbězích druhých. Edice nabízí memoárově laděné texty nejen významných českých vědců, ale i dalších zajímavých osobností, jejichž osudy dobře charakterizují pohnutou dobu 20. století. V ediční řadě vycházejí také životopisné monografie a edice korespondence.

Iveta Krpálková,
Jan Karel (eds.)

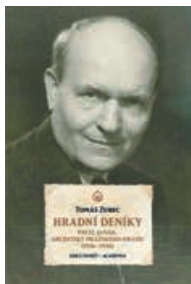
Mgr. Iveta Krpálková (1998) působí v Archivu Centra hasičského hnutí Příbrav. Studuje doktorský program Pomocné vědy historické na Filozofické fakultě MU.

Mgr. Jan Karel (1992) vystudoval soudobé dějiny. Pracuje jako historik v Centru hasičského hnutí Příbrav. Vyučuje dějepis a občanskou nauku na střední odborné škole.

Dobrovolný hasič vězněm v Terezíně Hasičstvo v druhém odboji a paměti Josefa Procházky z let 1937–1945

Kniha zpřístupňuje paměti dobrovolného hasiče Josefa Procházky z let 1937–1945. V době nacistické okupace se zapojil do odboje, v prosinci 1944 byl zatčen Gestapem, zažil sérii brutálních výslechů, prošel vězením na Pankráci a odtud byl deportován do Malé pevnosti Terezín. Paměti, sepsané těsně po válce, představují bezprostřední svědectví o životě v protektorátě a o hrůzách odehrávajících se v úřadovnách Gestapa a v nacistických žalářích. Editori opatřili text poznámkovým aparátem a připojili studii věnovanou zapojení hasičstva do odbojového hnutí. Hasičstvo se vyznačovalo vysokou mírou profesionalizace, technickou zdatností a organizovaností, a proto se okupační orgány snažily využít ho pro své zájmy. O to těžší to měli ti hasiči, kteří se zapojovali do odbojových struktur.

Hradní deníky Pavel Janák, architekt Pražského hradu (1936–1956)

Kniha představuje stavební deníky, které si vedl významný hradní architekt Pavel Janák po dobu své funkce v letech 1936–1956. Deníkové záznamy vypovídají o všech stavebních realizacích tohoto období na Pražském hradě, mj. o důležitých a veřejnosti známých úpravách, jako byly adaptace barokní Jízdnárny ve výstavní síň nebo rekonstrukce vyhořelé renesanční Míčovny v Královské zahradě či nedaleko nově vybudované prezidentské rezidence. Záznamy nás kromě toho seznamují s osobností Pavla Janáka, kterého můžeme vnímat nejen jako vysoce erudovaného odborníka, ale také jako velmi pracovitého a organizačně schopného člověka. Během svého působení na Pražském hradě byl svědkem mnoha bouřlivých politických a společenských událostí v zemi, o nichž nás informuje poutavým a leckdy velmi originálním způsobem.

Tomáš Zubec

Mgr. Tomáš Zubec (1976) vystudoval obor Historie na Filozofické fakultě UK. Věnuje se českým dějinám 20. století s důrazem na stavební a kulturní dějiny Pražského hradu, kde působí jako odborný archivář a vedoucí Archivu Pražského hradu.

Muž, kterému narostla křídla

Muž, kterému narostla křídla je sbírka povídek, mezi jejichž stránkami poletují ptáci. Motiv ptáčka se prolíná celou knihou i Šapirovy životem. Ať už jde o ptáky, kterým autor jako chlapec uvězněný za elektrickým plotem koncentračního tábora záviděl volnost a svobodu, zatímco on sám ležel na lavici a na jeho holou kůži dopadaly rány býkovcem, nebo o ptáčka, jenž mu o desítky let později vrátil chuť do života. V autobiograficky laděné sbírce se střídají příběhy z idylického předválečného dětství na Podkarpatské Rusi, z kruté reality pracovních a koncentračních táborů i z dospělého života v Izraeli. Spíše než vybroušeným literárním stylem zaujme Šapira nezdolnou energií, která z jeho textů číší, a autenticitou, s níž dovede vylíčit své těžko uvěřitelné životní peripetie.

Dov Šapira

Dov Šapira (1929–2023) se narodil na území tehdejší Podkarpatské Rusi. Pro svůj židovský původ byl během druhé světové války deportován do koncentračního tábora. V dubnu 1945 se mu podařilo utéct z pochodu smrti a následně strávil několik měsíců v rodině statkáře v západních Čechách. V roce 1948 se odstěhoval do Izraele, kde se oženil a pracoval jako řidič autobusu.

Z hebrejštiny přeložila Lenka Bukovská

Pavel Mücke (ed.)

Doc. PhDr. Pavel Mücke, Ph.D., MPA, (1978) působí v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR a ve Vojenském historickém ústavu Praha a vyučuje též na Policejní akademii ČR v Praze. Zaměřuje se především na témata z českých a československých moderních a soudobých dějin, na orální historii, problematiku dějin a paměti, na dějiny mobility a na bezpečnostní studia.

Životní příběh pražské rodačky Eugenie Trützschler von Falkenstein

Kniha rozhovorů zprostředkovává barvitý příběh pražské rodačky Eugenie Trützschler von Falkenstein (1950), která se svou matkou emigrovala do SRN. Ve vzpomínkách popisuje snahy o udržení kontaktů se svými blízkými, s rodným městem a také potýkání se s orgány StB. Nastiňuje proměnu postavení Češky-emigrantky v západní společnosti, nevšední cestu za vzděláním, hledání partnerského a rodinného štěstí, nelehké budování pracovní kariéry, peripetie veřejného angažmá a překračování hranic i kultivaci osobní a tvůrčí svobody, to vše na pozadí dějin střední Evropy druhé poloviny 20. a prvních dekád 21. století. Rozhovory jsou doprovázeny několika historickými studiemi, které pomáhají porozumět nejen životnímu příběhu narátorky, ale také neschematickému a nečernobílému vnímání tuzemských soudobých dějin.

Miriam Löwensteinová

Hovory s Bedřichem Loewensteinem

Rozhovory se svým otcem vedla v letech 2012–2013 jeho dcera. Osnovou rozhovorů jsou historické zvraty od roku 1939 do roku 1989, které zásadně ovlivňovaly Loewensteinovy životní osudy. Loewenstein se přísně drží objektivitu, neskouzává do sentimentálních tónů, o vlastním životě a jeho peripetiích přemýšlí v souvislostech a s nadhledem. I proto jeho vyprávění dokáže poměrně přesně vyvolat obrazy doby. Rozhovory se však zabývají i obecnějšími tématy z oblasti historie, společenského a politického vývoje atd. Podrobně a z více úhlů se dotýkají mnoha méně reflektovaných témat, vzhledem k Loewensteinovu původu i vědeckému zaměření i témat poměrně vzácných.

Již vyšlo

Průvodce

Netradiční způsob pojetí a bohatý obrazový materiál doplněný stručným textem – to jsou atributy knih vycházejících v edici Průvodce. Tematický záběr edice je široký, od historie přes umění a kulturu, přírodu až po zábavu či kuriozity.

Hornické památky České republiky 2.

Publikace je pokračováním úspěšného stejnojmenného průvodce (Academia 2019) a opět se zaměřuje na památky a pozůstatky hlubinného hornictví. Podává přehled o dalších turisticky zpřístupněných dolech, štolách, hornických skanzenech a muzeích a o hornických naučných stezkách. První část obsahuje stručné pojednání o hornických symbolech, zvycích a tradicích. Ve druhé, hlavní části jsou památky představeny po jednotlivých krajích. Uveden je jejich podrobný popis, historie, geologická charakteristika i praktické turistické informace. Významnou součástí knihy je bohatá fotografická dokumentace všech lokalit. V závěru je zařazen výkladový slovníček hornických termínů a pojmů. Kniha je určena zejména příznivcům montánní turistiky, ale i všem zájemcům o hornictví, geologii a historii.

Jaromír Zelenka,
Roman Živor

RNDr. Jaromír Zelenka, CSc., (1957) působil jako vědecký pracovník v Českém geologickém ústavu. Zabývá se stratigrafickou a regionální geologií, mikropaleontologií, hornictvím a jeho historií.

RNDr. Roman Živor (1958) působil v Ústavu struktury a mechaniky hornin AV ČR a v Geologickém ústavu AV ČR, kde se věnoval výzkumu fyzikálních a mechanických vlastností hornin. Zabývá se speleologií a hornictvím.

Filip Vojtášek

PhDr. Filip Vojtášek, (1972) absolvent Filozofické fakulty UK, se více než dvacet pět let věnuje badatelské činnosti na téma letecká válka. Je spoluautorem knih *Praha v plamenech* (2008) a *Bomby na Květnou neděli* (2012) a autorem publikací *Pod palbou hloubkařů* (Academia 2019) a *Popeleční středa '45* (Academia 2025).

Pod palbou hloubkařů – DODATKY Útoky amerických a britských stíhacích letounů na pozemní cíle v českých zemích v letech 1944 a 1945

Dodatky ke knize *Pod palbou hloubkařů* (Academia 2019), místopisnému přehledu takzvaných hloubkových útoků v českých zemích, obsahují nové případy zpracované primárně na základě záznamů v matrikách zemřelých (zejména z Plzeňského a Karlovarského kraje), původní případy doplněné o vzpomínky, o časy útoků a určení jednotek, revidované doprovodné tabulky a v neposlední řadě asi 340 fotografií a dalšího obrazového materiálu domácí i zahraniční provenience. Zvláštní pozornost si zaslouží záběry z kamer instalovaných v letadlech (fotokulometů) ve čtyřech dnech: 23. února, 1. dubna, 11. dubna a 16. dubna 1945 s jednoznačně identifikovanými místy.

Radim Kopáč, Petr Stančík

Radim Kopáč (1976) je kritik a editor, autor knih na témata z periferie kultury a společnosti, např. *Praha mordýřská a zlodějská* (s P. Stančíkem, Academia 2025).

Petr Stančík (1968) je autor rozhlasových a divadelních her, spisovatel ceněných knih pro děti i dospělé.

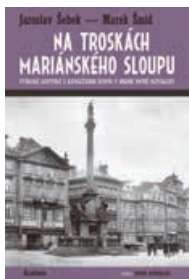
Praha anarchistická

Anarchisté a Praha se k sobě mají asi jako duše k tělu. Hlavně v letech na přelomu 19. a 20. století. Tento myšlenkový směr tehdy v českých zemích voněl novotou, byl v kurzu, mnohé kauzy (jako proces s Omladinou 1893/1894) se dočkaly silné medializace, psal se manifest, formovaly se výrazné tvůrčí typy, které určovaly českou literaturu, potažmo kulturu nejen v prvních dekádách minulého století – Hašek, Gellner nebo Neumann. Ke slovu přicházely i konfidentské živly, například Karel Vohryzek. Síť pražského anarchismu však byla daleko hustší, bohatá na nejrůznější jména, data a události. Kniha sleduje v kontextech dlouhou řadu vybraných kauz od Bakunina, který v revoluční Praze 1848 učil pít čaj, po dozvuky za první republiky, kdy se anarchismus zvolna rozpustil v komunismu.

První republika

Edice přibližuje období první Československé republiky detailním pohledem na jednotlivé oblasti společnosti: od témat kulturně společenských (umělecká avantgarda, církev, divadlo) přes problematiku politických stran, národnostních menšin či armády až po vývoj vědy (fyzika, medicína) nebo rozvoj podnikání a technických oborů (letectví, železnice, film). Text přibližuje témata populárně-naučnou formou a je ilustrován řadou archivních, dosud nepublikovaných fotografií.

Na troskách mariánského sloupu Vybrané kapitoly z katolického života v období první republiky

Kniha podává stručný přehled základních tendencí vývoje katolické církve s hlavním těžištěm v zachycení jejího působení v českých zemích v období od vzniku československého státu do konce prvorepublikové státnosti na podzim 1938. K reflektovaným tématům patří mj. institucionální struktura církve i katolického života, vztah se státem i se Svatým stolcem, praktikované formy zbožnosti a proměny katolických festivit. Charakterizovány jsou i vývojové trendy dvou dalších hlavních křesťanských církví – Českobratrské církve evangelické a Církve československé (husitské). Zohledněny jsou také národnostní poměry, především česko-německé vztahy na církevní rovině.

Jaroslav Šebek,
Marek Šmíd

Doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D.,
DSc., (1970) je pracovníkem
Historického ústavu AV ČR.
Věnuje se politickým, sociálním
a církevním dějinám 20. století.

Doc. PhDr. ThLic. Marek Šmíd,
Ph.D. et Ph.D., (1979) působí na
Katolické teologické fakultě UK
a na Pedagogické fakultě JU
v Českých Budějovicích. Zaměřuje
se na moderní české a světové
dějiny a církevní dějiny 20. století.

Spisy Stanislava Komárka

Stanislav Komárek

Prof. RNDr. Stanislav Komárek, Dr., (1958) biolog, filozof a spisovatel, vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK a v letech 1990–2024 tam působil na Katedře filosofie a dějin přírodních věd. Zabývá se zejména vztahem přírody a kultury, humánní etologií a biologickou estetikou.

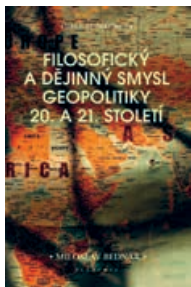
Eseje a rozhovory z let 2019–2025

Kniha obsahuje autorovy eseje a časopisecké rozhovory z let 2019–2025. Z různých úhlů se snaží nasvítit otázky funkce, dalšího přežívání a rozvoje současné západní společnosti, která se po desetiletích poměrně klidného a rychlého vývoje dostává do turbulencí a před otázky, jež v dřívějších epochách samozřejmě nevystávaly. Naše tendence „strhávat nebe na zem“ a zařizovat si cosi na způsob tradičních představ o ráji má v sobě vždy latentní nebezpečí, že vybudujeme něco na způsob pekla. Princip enantiodromie, říkájící, že úporná snaha prosadit něco má často za následek pravý opak, působí v dějinách dosti neúspěšně.

Společnost

Kam směřuje dnešní společnost? Odpověď na tuto a další otázky můžeme hledat v dílech renomovaných českých i zahraničních autorů, která reagují jak na změny ve společnosti samé, tak na nové myšlenky v širokém oboru lidského myšlení, zvaném prostě společenské vědy.

Filosofický a dějinný smysl geopolitiky 20. a 21. století

Autor rozvrhuje filozofický a dějinný smysl geopolitiky v rámci světových dějin od první světové války do jeho současného vyústění. Ukazuje hlavní souřadnice, jež se během 20. století vyvinuly jako souvislý geopolitický střet fenoménu demokratické civilizace s totalitarismem. Popisuje, jak tento konflikt určujícím způsobem charakterizuje přítomné světové dějiny. Jádrem knihy tvoří analýza současné „druhé studené války“, tedy v podstatě již globálního konfliktu mezi většinou států demokratické civilizace a úzce kooperující, totalitně orientovanou globální osou Rusko–Írán–Čína–Severní Korea, jenž se zatím v nejdramatičtější podobě odehrává jako dobová ruská válka proti Ukrajině či iránská válka proti Izraeli a demokratickému světu prostřednictvím zástupných teroristických uskupení.

Miloslav Bednář

Prof. PhDr. Miloslav Bednář, CSc., (1948) působí ve Filosofickém ústavu AV ČR a v Ústavu humanitních studií v Lékařství 1. LF UK. Zaměřuje se na českou filozofii, filozofii dějin a politiky, filozofii geopolitiky a fenomenologickou ontologii. Je mj. autorem knih *Smysl české existence* (Academia 2018) či *Patočkovy myšlení a dnešní svět* (Academia 2020).

Natalie Simonová,
Petr Soukup (eds.)

PhDr. Natalie Simonová, Ph.D., (1978) působí v Sociologickém ústavu AV ČR. Orientuje se na výzkum třídních a sociálních nerovností a mobility ve střední Evropě.

PhDr. Ing. Petr Soukup, Ph.D., (1976) působí jako ředitel Institutu sociologických studií FSV UK. Ve výuce se zaměřuje na pokročilé statistické postupy, ve výzkumu pak na vzdělání a sociální stratifikaci.

Kdo se drží nahoře Sociální nerovnosti v zemích Visegrádu

Kniha vychází ze skutečnosti, že státy dnes již bývalého socialistického bloku nevytvořily specifické vzorce dosahování sociálního statusu, tj. sociální mobility. Dokonce ani po pádu socialismu se nedaří najít totožný vzorec transformace sociální struktury. Cílem publikace je identifikovat, a především vysvětlit relativně neměnné mechanismy sociální mobility v České republice a dalších státech střední Evropy, zejména zemích Visegrádu. Analýzy jednotlivých autorů byly vedeny snahou zmapovat fungování dílčích dimenzí sociální struktury, tj. popsat země Visegrádu z hlediska jejich třídní struktury a poukázat na vývoj jejich třídního rozložení i na úlohu žen v třídním rozdělení společnosti. Historická linie publikace se věnuje kádrové a personální politice a rekonverzi socialistických elit v zemích střední a východní Evropy.

Mark W. Allen,
Terry L. Jones (eds.)

Mark W. Allen je profesorem antropologie na California State Polytechnic University v Pomoně.

Terry L. Jones je profesorem antropologie na California Polytechnic State University v San Luis Obispo.

Násilí a válčení lovců-sběračů

Proč se u lidí objevila válka? Je zapsána do lidských genů? Může za ni soupeření v rámci společností nebo náhlý vzrůst komplexity některých lidských societ? Kniha obsahuje studie o naší lovecko-sběračské minulosti nás o krok přibližuje k odpovědím na tyto složité otázky. Jednotlivé kapitoly, jejichž autoři jsou špičkoví světoví odborníci na tuto tematiku, nás provedou kulturními areály pěti kontinentů, v nichž nalezneme archeologické, etnografické i historické důkazy, že u lovců a sběračů docházelo ke konfliktům navzdory jejich značné mobilitě, malým populacím a poměrně rovnostářské společenské struktuře. Vyznění této publikace, jakkoli kontroverzní, jistě zaujme antropology, archeology i všechny, koho zajímají historie válek a konfliktů a také mechanismy jejich vzniku.

Z angličtiny přeložil Roman Šolc

Studentské práce

Studentská soutěž Nakladatelství Academia je určena studentům a absolventům vysokých škol a probíhá ve třech kategoriích: Vědy o živé přírodě a chemické vědy, Vědy o neživé přírodě a Humanitní a společenské vědy. Vítězné práce vycházejí v této edici. Informace o soutěži najdete na webových stránkách <https://soutez.academia.cz>.

Fotografická galerie vybraných povrchových struktur rostlin

Publikace provází čtenáře světem povrchových struktur rostlin pomocí mikrofotografií, které byly pořízeny skenovací elektronovým mikroskopem MIRA3. Výsledná fotogalerie obsahuje snímky různých struktur 51 rostlinných taxonů. Textová část knihy zahrnuje stručný popis principu skenovacího elektronového mikroskopu a kapitulu o přípravě rostlinných vzorků. Ve stěžejní části publikace jsou fotografie doplněny textem zahrnujícím klasifikaci krycích pletiv a charakteristiku vybraných čeledí a taxonů. Součástí knihy je také didaktická část, která obsahuje pracovní list k laboratornímu cvičení.

Leona Zuzáková

Mgr. Leona Zuzáková (1996) vystudovala obor Učitelství chemie a biologie pro střední školy na Přírodovědecké fakultě MU. Spolupracuje s brněnskou Botanickou zahradou na popularizačních akcích pro veřejnost a podílí se na tvorbě článků o povrchových strukturách rostlin na webu Učit se učit.

Klára Nováková

Mgr. Klára Nováková (1997) vystudovala obor Učitelství matematiky pro střední školy na Matematicko-fyzikální fakultě UK. Působí jako středoškolská učitelka, věnuje se výuce matematiky a deskriptivní geometrie. Při své práci s oblibou poukazuje na vizuální krásu geometrie.

Kružnice v širších souvislostech

Kniha přináší několik zajímavých geometrických problémů spojených s kružnicemi. Zaměřuje se především na méně známé kružnice pojmenované po autorech, kteří se dané problematice věnovali. Podrobně představuje Archimédovy kružnice, větu o sedmi kružnicích, Fordovy kružnice, větu o motýlovi či Malfattiho kruhy. Publikace obsahuje nejen přesné geometrické postupy a matematické důkazy, ale také vizuálně zpracované konstrukce, které mohou být přitažlivé pro studenty středních škol, učitele matematiky či milovníky geometrie. Součástí knihy jsou zajímavé historické souvislosti, jež přibližují, proč dané geometrické problémy vznikly a jak byly ve své době chápány.

Petra Hanáková

Mgr. Petra Hanáková (1999) vystudovala historii a germanistiku na Filozofické fakultě UK. V současnosti je doktorandkou v Ústavu historie FF UK. Zaměřuje se především na kulturní, sociální a literární dějiny přelomu 18. a 19. století.

„Stát se užitečným církvi i státu“ Josefínské generální semináře na příkladu Hradiska u Olomouce

Generální semináře byly výsledkem reformy Josefa II., která měla vzdělávání duchovenstva dostat pod státní dohled. Studenti byli vedeni především k tomu, co stát považoval v kněžském úřadu za podstatné. Ideálně se tak měli stát duchovními správci, kteří budou loajální vůči státu a budou dále šířit lidovou osvětu, a sice v národním jazyce. Byť semináře fungovaly jen krátce, formovaly jednu generaci duchovních, která o svém povolání smýšlela tímto specifickým způsobem. Tato kniha na příkladu olomouckého prostředí přibližuje svérázné duchovní a ideové pozadí této reformní instituce a prostřednictvím vybraných absolventů ukazuje, jaké mohlo být další kariérní směřování duchovních.

Šťastné zítřky

Vliv totalitní ideologie na kulturu, vědu i život celé společnosti analyzuje edice prostřednictvím textů, které vznikly jednak v době komunistického režimu, jednak po roce 1989. Jednotlivé tituly zobrazují na první pohled vlídnější, ale o to zruďnější a nebezpečnější tvář totalitního režimu, ať již nacistického, nebo komunistického, totiž tvář režimní každodennosti.

Od Caligariho k Hitlerovi Psychologické dějiny německého filmu

Kniha předního filmového kritika a teoretika Siegfrieda Kracauera odhaluje cestu Adolfa Hitlera k moci na základě popisu psychologického vývoje národa. Poprvé byla vydána v roce 1947, nabízí tedy skutečně soudobý vhled do psychologického a historického vývoje filmu. Analyzuje zásadní populární filmy své doby od prvních němých snímků až po třicátá léta 20. století a s pomocí kolektivního vědomí či kolektivní duše národa ukazuje, jaké dispozice a vlastnosti vydláždily cestu nacistů k moci.

Přeložil B. A. Poslušný
Úvodní studii napsal Zdeněk Hudec

Siegfried Kracauer

Siegfried Kracauer (1889–1966) byl německý filmový kritik a teoretik, jenž po nástupu Hitlera k moci musel kvůli svému židovskému původu uprchnout, nejprve do Paříže, později do USA. Je autorem souboru esejů *Ornament masy* (Academia 2008) či knihy *Zaměstnanci* (Academia 2025).

Catriona Kellyová

Catriona Kellyová (1959) je historička a profesorka ruštiny na Oxfordské univerzitě. Na svém kontě má celou řadu publikací o dějinách ruské kultury.

Soudruh Pavlík Vzestup a pád sovětského chlapce-hrdiny

Kniha se snaží zmapovat vývoj legendy o Pavlíku Morozovi, který byl po generace dáván sovětským dětem za vzor bezpodmínečné věrnosti a lásky k vlasti. Sleduje nabalování propagandy, využívání rodinné tragédie nejen k boji proti kulakům a formování smyšleného mýtu o hrdiném dětském mučedníkovi komunismu. Autorka zakomponovala do textu také autentické vzpomínky ruských seniorů na dobu v dětství, kdy se s příběhem setkali. Text je doplněn řadou map a dobových fotografií, zahrnuje též materiály k tématu. V poslední kapitole jsou pak shrnuta fakta o případu Pavlíkovy vraždy. Kniha je dobrou volbou pro zájemce o dějiny Sovětského svazu, kteří se chtějí na všeobecně známý příběh podívat jinýma očima.

Z angličtiny přeložil Aleš Valenta

Martin Franc

Dějiny výživy a stravování v českých zemích 1945–1970

Publikace přináší celkový pohled na dějiny výživy a stravování od poválečné bídy a přísného přidělového systému až po velký rozmach české haute cuisine na konci šedesátých let. Autor se zaměřil jak na domácí vaření, tak stravování v restauracích i v jídelnách. Ukazuje, jak se utvářely ceny potravin a co lidé vnímali jako luxus. Zkoumá nejrůznější aspekty ovlivňující stravovací návyky a zaměřuje se i na dobovou propagaci zdravé výživy a na prosazování inspirací ze zahraničí. Problematiku zasazuje do širokého kontextu kulturních, sociálních, hospodářských, ale i politických dějin. Dozvíte se, jak se u nás konzumovalo velrybí maso, co rád jídal Antonín Zápotocký, jak se v padesátých letech přejmenovalo tournedos Rossini, jak se sháněla čočka a játra i jak se bojovalo proti obezitě.

Již vyšlo

Theatrológica

Edice Theatrológica zpřístupňuje odborné práce z oblasti teorie a dějin českého i světového divadla a dramatu. V edici vycházejí jak původní česky psané divadelněvědné monografie, tak překlady významných teatrologických děl ze zahraničí. Edici připravuje Tým pro výzkum moderního českého divadla Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR.

Blázinec nebo vězení Vídeňský akcionismus jako reakce na válečné trauma

Čtyři spolužáci z vídeňské grafické průmyslovky se na začátku šedesátých let 20. století scházeli U Granátníka nejen kvůli vinným specialitám, ale také kvůli společnému sdílení svého zaujetí akčním uměním a provokativní estetikou, jež měla v Rakousku dlouhou tradici jako prostředek politického komentáře. Günter Brus, Hermann Nitsch, Otto Muehl a Rudolf Schwarzkogler, známí jako „vídeňští akcionisté“, svými akcemi, především „prasáckým slovníkem“ v podobě explicitní nahoty, krve a rozpáraných jehňat, provokovali nejen své rakouské současníky: jejich umělecké gesto dokáže vyvolat rozruch i dnes. Kniha nabízí čtení jejich tvorby skrze kombinaci metodologických přístupů z oblasti divadelních a performančních studií, psychologie a sociologie a odhaluje, že nemocní nebyli akcionisté, ale rakouská společnost.

Tomáš Kubart

Mgr. Tomáš Kubart, Ph.D., (1986) pracuje v Týmu pro výzkum moderního českého divadla při Oddělení literatury 20. století a literatury současné ÚČL AV ČR, kde se zabývá bibliografií českého moderního divadla. Je členem Centra pro výzkum performativity UP v Olomouci a Teatrologické společnosti.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Jitka Šotkovská

Mgr. et Mgr. Jitka Šotkovská, Ph.D., (1982) je teatroložka, dramaturgyně a divadelní publicistka. Pracuje v Týmu pro výzkum moderního českého divadla při Oddělení literatury 20. století a literatury současné ÚČL AV ČR.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Člověk v soukolí Systému Česká modelová dramatika šedesátých let

Havlova *Zahradní slavnost*, Uhdeho *Král-Vávra* či Klímův *Zámek* patří asi k třicítce dramatických textů, které v šedesátých letech 20. století zásadně ovlivnily tvář českého divadla a které můžeme souhrnně označit termínem modelové drama. Spojuje je jak řada formálních znaků, tak zejména dominantní téma postavení jedince proti utlačujícímu mocenskému systému. Monografie zkoumá fenomén modelové dramatiky z mnoha úhlů: zasazuje ji do společenského a historického kontextu a hledá její inspirační zdroje, ať už v domácí satirické tradici, či absorbováním vlivů tvorby Friedricha Dürrenmatta a absurdního divadla. Podrobnou analýzou poetiky jednotlivých her přispívá k hlubšímu pochopení podoby a proměn českého dramatu v takzvaných zlatých šedesátých.

Marek Lollok,
Aleš Merenus (eds.)

Mgr. et Mgr. Marek Lollok, Ph.D., (1985) pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, kde se zaměřuje na současné české drama a českou prózu.

Mgr. Aleš Merenus, Ph.D., (1979) působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR a věnuje se historii českého moderního dramatu, literární a divadelní teorii a české próze 20. a 21. století.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

R.U.R. 100 Čapkoví roboti doma a ve světě

Divadelní hra Karla Čapka *Rossum's Universal Robots* neboli *R.U.R.* je bezesporu nejznámějším a nejpřekládanějším českým dramatem, jež záhy po svém vzniku překročilo hranice českého divadla a stalo se součástí světové kultury. Sto let, které nedávno uběhlo od divadelní premiéry *R.U.R.*, je příležitostí nově nahlédnout tuto dodnes živou hru z několika možných zorných úhlů. V úvodním oddíle kniha nabízí interpretační kapitoly, které stopují inspirační a myšlenkové zdroje hry a zasazují ji do dobového kontextu. Další části představují její inscenace, jakož i překlady a nejrůznější mediální adaptace. Záměrem kolektivní monografie *R.U.R. 100* je především připomenout stálou přítomnost tohoto Čapkova díla v evropské kultuře a ukázat nerasmazatelnou stopu, kterou zanechalo v dramatické literatuře.

Tenkrát v Praze Dvě ohniska české dramatiky ve druhé polovině 50. let a v 60. letech 20. století

Kniha se věnuje dramaturgii v Národním divadle a v Divadle Na zábradlí v době významné pro původní českou dramaturgii. Činohru ND autorka sleduje v letech 1956–1961, kdy ji umělecky vedl režisér Otomar Krejča. Ten spolu s dramaturgy Karlem Krausem a Otakarem Fenclem vybudoval tzv. dílnu, z níž vzešlo několik původních her včetně dvou dramát Josefa Topola. Divadlem Na zábradlí se publikace zabývá v horizontu let 1958–1968, kdy zde uměleckí šéfové – Ivan Vyskočil a po něm Jan Grossman – rovněž provozovali dramaturgickou dílnu, z níž jako dramatik vyšel mj. Václav Havel. Autorka analyzuje původní hry vzniklé v těchto institucích a literárněvědnou metodologií uchopuje jejich umělecké a ideové hodnoty. V závěru srovnává oba přístupy k divadlu a dramaturgii mi uplatňované teoretické koncepty.

Lenka Jungmannová

PhDr. Lenka Jungmannová, Ph.D., (1967) působí v Oddělení pro výzkum moderního českého divadla ÚČL AV ČR. Zabývá se českým dramatem po roce 1948, teorií dramatu a divadla.

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Moderní česká divadelní hra (1896–1945) Mezi textem a inscenací (slovník děl)

Komplexní lexikografická publikace soustřeďuje základní informace o klíčových dramatických dílech (textech i jejich inscenacích), která podstatným způsobem zasáhla do literárního a divadelního vývoje a která spoluutvářejí obraz české literární a divadelní kultury. Jde o slovník takzvané dílocentrické povahy, jehož úkolem je zaplnit podstatnou mezeru v českém výzkumu v dané oblasti a přinést tak odborné veřejnosti publikaci, která formou 200 až 250 slovníkových hesel podává ucelenou zprávu o zhruba sto letech vývojových proměn českých divadelních her. První díl zahrnuje přibližně 110 hesel věnovaných hrám z první poloviny 20. století.

Aleš Merenus (ed.)

Koedice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR

Již vyšlo

Theatrum Neolatinum

Ediční řada **Theatrum Neolatinum** si klade za cíl zpřístupnit vybrané dramatické texty z období raného novověku, které vznikly v českých zemích a jsou spjaté s prostředím tehdejších škol, pro něž byla latina a antický svět vůbec základem vzdělanosti.

Magdaléna Jacková,
Markéta Klovová,
Alena Bočková,
Martin Bažil,
Kateřina Bobková-
Valentová (eds.)

Mgr. Magdaléna Jacková, Ph.D., (1976) vystudovala latinu, divadelní vědu a francouzštinu na Filozofické fakultě UK. Působí v Oddělení starší literatury ÚČL AV ČR. Zabývá se raně novověkým bohemikálním dramatem, o němž publikovala řadu studií a několik monografií.

Koedice s Ústavem
pro českou literaturu AV ČR

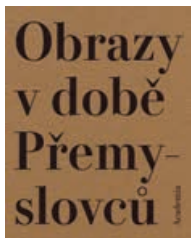
Latinské biblické drama v českých zemích doby předbělohorské Svazek III.

Třetí svazek ediční řady **Theatrum Neolatinum** se věnuje latinským biblickým hrám vzniklým v 16. a na počátku 17. století v českých zemích. V úvodní studii autoři sledují proměny tohoto typu her od středověku do raného novověku, srovnávají bohemikální texty s produkcí z jiných zemí a pozornost věnují také souvislosti raně novověkých her s antickým, respektive starořímským dramatem. Druhou část publikace tvoří komentovaná edice čtyř novodobě dosud nevydaných her, která je doplněná zrcadlovým překladem do češtiny. Jedná se o drama *Toboeus comedia sacra et nova* (1569) Jana Aquily z Plavče (kolem 1520–1573/4), hry *Gedeon* (1606) a *Iosephiados comedia* (cca 1607) Andrease Rochotia (kolem 1583–1623) a *Tobias Junior* (1616) jezuity Georga Dingenausera (1571–1631).

Umění

Ediční řada Umění je platformou různých přístupů k výtvarnému umění, od monografických publikací významných uměleckých osobností až ke knihám soustřeďujícím se na teorii umění a na nové přístupy zkoumání výtvarného umění a jeho smyslu.

Obrazy v době Přemyslovců

Kniha, připravená kolektivem autorů, historiků umění a historiků, představuje aktuální pohled na tuzemské výtvarné umění zhruba mezi lety 1000 a 1300. Jejím tématem jsou obrazy v širokém smyslu slova (sochařství, nástěnná a knižní malba, zlatnictví, textilní produkce, pečeti, mince a další) a částečně též architektura jako základní rámec, v němž byly tyto obrazy vytvářeny, vnímány a interpretovány. Proměny raně středověké vizuální tradice jsou představeny ve středoevropském kontextu s ohledem na sociohistorické souvislosti vzniku jednotlivých artefaktů, a především na jejich komunikační roli v rámci liturgie, memorie či rituálů mocenské reprezentace. Monografie se zaměřuje také na působení konkrétních aktérů: donátorských osobností církevních i světských, samotných tvůrců i komunit uživatelů.

Jan Klípa a kol.

PhDr. Jan Klípa, Ph.D., (1976) je vědecký pracovník Ústavu dějin umění AV ČR a vysokoškolský pedagog na Filozofické fakultě UK. Zaměřuje se na středověké deskové malířství, románské umění ve střední Evropě, umělecké řemeslo a vztah umění a liturgie. Je autorem řady odborných článků a textů v kolektivních monografiích.

Živá a neživá příroda

Živá a neživá příroda přináší vědecké i populárně-naučné studie. Na jedné straně se zde setkáte s obory zabývajícími se organismy a vším, co s nimi souvisí, tedy od chemických dějů až po celé ekosystémy, na straně druhé je předmětem zkoumání planeta Země od nejstarší minulosti až po její zařazení v rámci sluneční soustavy. Zvláštní pozornost je věnována vztahům mezi organismy a jejich prostředím a vztahům organismů navzájem.

Vilém Podrázský,
Václav Cílek,
David Dušek,
Zdeněk Vacek (eds.)

Introdukované dřeviny v českém lesním hospodářství Jejich potenciál v měnících se podmínkách prostředí

Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.,
(1961) působí na Katedře
pěstování lesů ČZU v Praze.

RNDr. Václav Cílek, CSc., (1955)
pracuje v Geologickém ústavu
AV ČR.

Ing. David Dušek, Ph.D., (1976)
působí ve Výzkumném ústavu
lesního hospodářství a myslivosti.

Ing. Zdeněk Vacek, Ph.D., (1987)
je odborný asistent Katedry
pěstování lesů ČZU v Praze.

V souvislosti s klimatickou změnou a s nezbytným záměrem zajistit stabilní a funkční lesní porosty vzrůstá zájem odborné lesnické veřejnosti také o využití druhů, které u nás nejsou původní. Rovněž potřeba nahradit stávající monokulturální porosty těmi stabilnějšími vede ke snahám o rozšíření sortimentu dřevin schopných odolát dnešnímu turbulentnímu prostředí. Proto je cílem publikace shrnout disponibilní poznatky o introdukovaných dřevinách využitelných lesnickou praxí. Kromě douglasky, grandisky a dubu červeného jsou analyzovány i dřeviny méně zastoupené. Snahou je poskytnout čtenářům současný stav poznání ohledně jejich ekologických nároků, možnostech pěstování i vystihnout případná rizika s nimi spojená.

Popularizace vědy

K popularizaci vědy a jejích výsledků nejširší veřejnosti se snaží Nakladatelství Academia přispívat vydáváním nejen přírodovědného časopisu *Živa*, ale i popularizačních edic *Věda kolem nás* a *Strategie AV21*. Obě edice jsou pro zájemce o současnou českou vědu, ale také její historii k dispozici v tištěné i elektronické podobě zdarma.

Přečtěte si více na následujících stranách.

Živa

Časopis založil roku 1853 Jan Evangelista Purkyně. Mnohé myšlenky či ideje se ztratily v proudu času, ale celé věky přetrvalo Purkyněovo odhodlání vydávat časopis, jenž by přispíval k poučení svých čtenářů v oblasti přírodních věd. V každé době byla *Živa* moderním časopisem, který popularizoval biologické obory. S tímto kulturně-historickým dědictvím oslovuje své čtenáře i dnes.

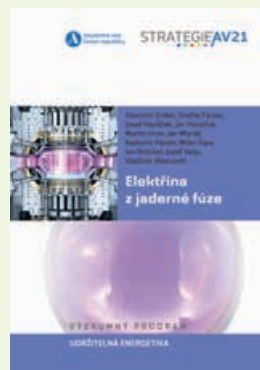
Strategie AV21

Edice Strategie AV21, *špičkový výzkum ve veřejném zájmu*, už více než deset let umožňuje širší mezioborovou a meziresortní spolupráci – mezi akademickými ústavy navzájem, ale i s vysokými školami, průmyslem, podnikatelskou sférou a médií. Kromě toho usiluje o zpřístupnění vědy širší veřejnosti a také kvalitní popularizaci vědy pro mládež. Brožury této edice představují jednotlivé programy Strategie AV21 a jsou k dispozici zdarma v síti knihkupectví Academia a volně ke stažení na webových stránkách Nakladatelství Academia.

V současné době probíhá 15 výzkumných programů:

Průlomové technologie budoucnosti – senzorika, digitalizace, umělá inteligence a kvantové technologie	Udržitelná produkce a spotřeba potravin
Udržitelná energetika	Moc předmětů: Materialita mezi minulostí a budoucností
Anatomie evropské společnosti, historie, tradice, kultura, identita	Epicentra civilizace – inteligentní domácnosti, technologie
Genová a přesná terapie – nová naděje v léčbě lidských chorob	a společnost
Dynamická planeta Země	Budoucnost asistované reprodukce (ART)
Vesmír pro lidstvo	Globální krize biodiverzity – rizika a příležitosti pro lidskou
Identity ve světě válek a krizí	společnost
Houby – nové hrozby i příležitosti	Infekční choroby: nové cíle
AI: Umělá inteligence pro vědu a společnost	a strategie

Věda kolem nás

Současnou českou vědu i významné osobnosti a objevy z její minulosti představují sešity této edice. Studenti i učitelé stejně jako nejširší veřejnost se zde mohou seznámit s činností pracovišť Akademie věd České republiky. Brožury jsou k dispozici zdarma v síti knihkupectví Academia nebo volně ke stažení na www.academia.cz a www.vedakolemнас.cz.

Existuje falešný bilingvismus? Které osobnosti získaly Abelovu cenu za matematiku? Co jsou bayesovské sítě? Odpovědi na tyto a řadu dalších otázek najdou čtenáři v řadě Co to je..., představující jednotlivé vědní obory, metody a pojmy.

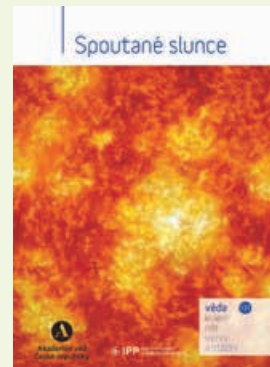
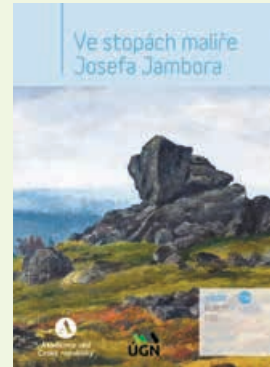
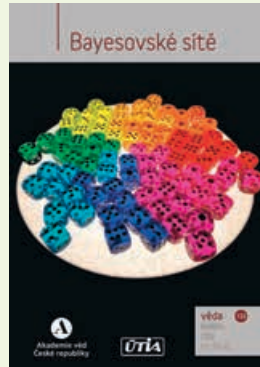
Řada Osobnosti seznamuje čtenáře s velikány české vědy, badateli, kteří se zapsali do historie, a to mnohdy v celosvětovém měřítku. Přináší jejich životní příběhy, jež byly často nečekaně dobrodružné.

Objevy učiněné českými vědci jsou někdy známější ve světě než doma. Tato řada se pokouší to napravit. Čtenáři se díky ní mohou seznámit například s vláknovými lasery.

Výzvy a otázky seznamují čtenáře s aktuálními výzkumnými problémy i infrastrukturami vytvářenými k jejich řešení. Proč se musí změnit úprava pitné vody? Jak využít vyhořelé jaderné palivo? Jak se bude v blízké budoucnosti měnit počasí? Jaké další výzvy stojí před týmy českých vědců?

Prostory společné paměti bádají ve vědách historických a sledují stále aktuální poselství minulosti – té vzdálené i zcela nedávné.

Pro všední den je řada zaměřená na to, jak je věda aplikována v každodenním životě, i na jeho zkoumání. Jak předcházet šikanování na školách? Jaká jsou pravidla krizového chování? Jak se děti učí mluvit?

A

Allen Mark W. 81

B

Bárta Jan 10
Bárta Dan 46
Bažil Martin 89
Bednář Miloslav 80
Bednaříková Jarmila 50
Behnová Aphra 53
Beneš Edvard D. 11
Benešová Michala 52
Blechová Lenka 50
Bobková-Valentová Kateřina 89
Bočková Alena 89
Brabcová Kateřina 62
Breton André 51
Brunová Marie 67, 69
Buchar Jan 36
Bukovská Lenka 74
Bureš Leo 22
Butler Samuel 51

C

Calpena Enric 6
Čilek Václav 26, 91
Croce Benedetto 54

Č

Černý Marcel 14
Černý Viktor 36

D

Dirga Lukáš 18
Dolejš Petr 36
Dolný Aleš 46
Dreslerová Dagmar 37
Drška Václav 50
Dungel Jan 47
Dušek David 91
Dvořák Libor 56
Dvořák Tomáš 32
Dyndová Helena 44
Dytrt Petr 51

E

Elster Josef 20
Ewers Hanns Heinz 54

F

Fanta Josef 28
Fialová-Fürstová Ingeborg 54, 57
Ficová Sylva 9
Filipová Marta 41
Flemrová Alice 55
Fogu Claudio 61
Franc Martin 85
Franta Jan 37
Fulínová Eliška 45

G

Gecko Tomáš 48
Gibas Petr 45
Gilk Erik 19

H

Hadwiger Zámečník Lukáš 9
Hálek Jan 48
Hall Murray G. 67
Hanáková Petra 83
Harabiš Filip 46
Harbou Thea von 52
Hašková Dana 16
Havelka Tomáš 14
Heller Jan M. 7
Holubec Stanislav 15
Holuša Jaroslav 32
Hronek Jaroslav 51
Hudec Karel 47
Hudec Zdeněk 84
Hudíková Soňa 50

CH

Charms Daniil 56

I

Izdný Jakub 50

J

Jacková Magdaléna 89
Janská Kristýna 53
Jareš Michal 71
Jelínková Andrea 67
Jerofejev Viktor 56
Jiroušek Martin 54
Jonášová Milada 12
Jones Terry L. 81
Judson Pieter M. 62
Jungmannová Lenka 19, 88

K

Kaláb Oto 32
Kalous Jan 40
Kansteiner Wulf 61
Kapusta Jan 44
Karel Jan 73
Kasl Jiří 61
Kellyová Catriona 85
Kitzlerová Jana 56
Klípa Jan 90
Klosová Markéta 89
Kober Jan 15
Kočárek Petr 32
Komárek Stanislav 79
Konopásek Zdeněk 9
Kopáč Radim 77
Kostičová Zuzana Marie 44
Kracauer Siegfried 84
Kráčmar Luděk 25
Králová Veronika 41
Krásenský Pavel 24
Krmíček Lukáš 26
Krpálková Iveta 73
Kubart Tomáš 86
Kubásek Jiří 24
Kučerová Andrea 47
Kudlová Klára 7
Kureš Miroslav 59
Kůrka Antonín 36
Kuřavová Kateřina 32
Kužel Petr 57
Květ Jan 47
Květina Petr 13
Kvíčalová Anna 45
Kysučan Lubor 50

L

Laibl Lukáš 34
Lejb ben Jošua Porit Jehuda 65
Lergetporer Helena 54
Liščák Vladimír 72
Lochmannová Alena 18
Lojdová Šárka 55
Lollok Marek 49, 87
Löwensteinová Miriam 75
Lukács György 57
Lukšan Ladislav 60
Lyčka Zdeněk 20

M

Machalíková Pavla 13
Maier Karel 28
Makovský Jan 53
Marhoul Pavel 32
Maršálek Jan 9
Matýsek Dalibor 24
Mayer Ladislav 71
Merenus Aleš 87,88
Moholy-Nagy László 55
Mikulecký Jakub 6
Mücke Pavel 75
Murár Tomáš 41
Musiolek David 32

N

Nagy Ladislav 51
Navrátilová Jana 47
Novák Karel Otto 11
Nováková Klára 83
Novotná Jana 6

O

Otčenášek Jaroslav 58

P

Padevět Jiří 10,11
Paseková Kasíková Jana 39
Pavlát David 38
Pavlíček Tomáš W. 48
Pavlíček Viktor 42
Pelán Jiří 54
Petrasová Taťána 13
Petřík Petr 28
Pinker Steven 5
Piorecká Kateřina 8
Pivokonský Martin 24
Podrázský Vilém 91
Poslušný B. A. 84

Pořízková Lenka 68
Presner Todd 61
Půček Michael 52

R

Raab Miroslav 19
Rada Stanislav 32
Rampley Matthew 41
Raška Jakub 66
Roleček Jan 30
Růžicka Adam 5
Rychlík Martin 17

S

Serner Walter 57
Schulz Karel 70
Schwarzenberg Karel VI. 7
Simonová Natalie 81
Skořepa Hynek 25
Sládek Pavel 64
Soukup Petr 81
Spousta Martin 37
Stančík Petr 77
Studnička Miloslav 29
Stuparich Giani 55

Š

Šapira Dov 74
Šebek Jaroslav 78
Šedinová Jiřina 65
Šedivý Adam V. 42
Šimůnek Michal V. 40
Šípek Václav 24
Škultéty Michaela 57
Šmíd Marek 78
Šolc Roman 81
Šotkovská Jitka 87
Štátný Karel 47
Štencel Radek 22

Šticha František 18
Štofanič Jakub 48
Šumberová Kateřina 47
Švorcová Jana 29

T

Táborský Jan 51
Turek Jan 16

V

Vacek Zdeněk 91
Vačkářová Davina 21
Valenta Aleš 85
Vik Dalibor Jiří 14
Vlček Pavel 17
Vlňová-Wörner Hana 8
Vlk Robert 32
Voda Eschgfaller Sabine 57
Voit Petr 68
Vojtášek Filip 77
Volek Tomislav 12

W

Wat Aleksander 52

Z

Zacharov Petr 21
Zelenka Jaromír 76
Zellini Paolo 53
Zubec Tomáš 74
Zuska Vlastimil 55
Zuzáková Leona 82

Ž

Žáček Pavel 39
Živor Roman 76
Žonca Milan 65
Žurovec Michal 25

A

- Aby Moritz Warburg (1866–1929). Články, eseje, poznámky a přednášky 41
Alternativní spiritualita v době antropocénu. Příroda, ženství, šamani a indiáni 44
Andělské stránky naší povahy. Proč ubývá násilí 5
Antropocennosti. Průvodce světem antropocénu 45
Arktida 20
Atlas ptáků České a Slovenské republiky 47

B

- Barcelona. Životopis 6
Blázinec nebo vězení. Vídeňský akcionismus jako reakce na válečné trauma 86
Bouře a bouřky 21
Budování říše. Karolínské století v historických pramenech 50
Bulharská nostalgie. Sondy do duše literárního exilu (1944–1989) 6

C

- Cestopis bratra Odorika z Řádu menších bratří o divech světa 72

Č

- Červená kniha rostlin CHKO Jeseníky 22
Český bestiář 2 10
Člověk v soukolí Systému. Česká modelová dramatika šedesátých let 87

D

- „Dá to fušku, než se člověk dostane na šibenici“. Smrt a život Antonína Pešla (1891–1942) 38
Dějiny výživy a stravování v českých zemích 1945–1970 85

- Deníky 1921–1947 7
Dobrovolný hasič vězněm v Terezíně. Hasičstvo v druhém odboji a paměti Josefa Procházky z let 1937–1945 73

E

- Ekosystémové služby. Věda, praxe a politika 21
Environmentální hydrologie a hydrochemie 24
Erewhon aneb Na druhé straně hor 51
Eseje a rozhovory z let 2019–2025 79

F

- Fenomén Bílá Voda. Kontexty 7
Filosofický a dějinný smysl geopolitiky 20. a 21. století 80
Fotoarchiv T. G. Masaryka. Nástroj budování obrazu státu v letech 1914–1928 42
Fotografická galerie vybraných povrchových struktur rostlin 82

G

- Geologie Českého středohoří. Vznik, vývoj a význam našeho nejpozoruhodnějšího sopečného pohoří 26
Gesto a skutečnost. Umění v meziválečném Československu 8

H

- Habsburská říše. Nová historie 62
„Heydrich byl střelen neznámým útočníkem“. SOE a příprava paraskupiny Anthropoid na pozadí operační vlny 1941–1942. Edice dokumentů 39
Hlenky. Krásky inteligentní 24

- Hmyzí tváře / Insect Faces 25

- Hornické památky České republiky 2. 76
Hornosvratecká vrchovina. Krajem básníků a malířů 25
Hovory s Bedřichem Loewensteinem 75
Hradní deníky. Pavel Janák, architekt Pražského hradu (1936–1956) 74

CH

- Chorál a jeho proměny ve středověkých Čechách 8
Chvalořeči na Bešta. Nejstarší sbírka chasidských vyprávění a vznik východoevropského chasidismu 64

I

- Introdukované dřeviny v českém lesním hospodářství. Jejich potenciál v měnících se podmínkách prostředí 91

J

- Jak plánovat sídlo? krajinu? region? 28
Jak se dělá věda? 1. Antologie textů z nové sociologie vědy 9
Jak se dělá věda? 2. Science Studies před tabulí 9
Jan Procházka. Tvůrce v kulturním a politickém životě Československa 50. a 60. let 10
Jiné klima – jiné lesy 28
„Jsou zde, kolona přijela!“ Displaced Persons a poválečné Československo v roce 1945 39

K

- Karpatské lesostepní louky 30

- Kdo se drží nahoře. Sociální nerovnosti v zemích Visegrádu 81
- Klíče k volnosti 51
- Kronika komunistického teroru 1948–1953 11
- Kronika letecké války na Mostecku a v okolí 11
- Kružnice v širších souvislostech 83
- Kuchyně ve službách lidu. Vydávání kuchařek v Československu v letech 1945–1989 68
- L**
- L'importanza dei copisti per la diffusione delle opere italiane nel Settecento 12
- La gestione teatrale delle opere italiane nel XVIII secolo 12
- Latinské biblické drama v českých zemích doby předbělohorské. Svazek III. 89
- M**
- Masožravé rostliny. Kniha pro entuziasty 29
- Mé století 52
- Metropolis 52
- Mezi vysokou kulturou a dělnickou třídou. Typografické komunity v Lipsku, Vídni a Praze v letech 1840–1914 66
- Moderní česká divadelní hra (1896–1945). Mezi textem a inscenací (slovník děl) 88
- Muž, kterému narostla křídla 74
- Mýty lamarckismu. J.-B. Lamarck a proměny biologie 29
- N**
- Na okraji. Hebrejský knihtisk na Moravě ve druhé polovině 18. století 67
- Na troskách mariánského sloupu. Vybrané kapitoly z katolického života v období první republiky 78
- Nakladatelství Volk und Reich Verlag Prag. Z historie knižního trhu a nakladatelství v Protektorátu Čechy a Morava 1939–1945 67
- Narušená kontinuita. Česká věda, německá hegemonie a totální válka, 1939–1945 40
- Násilí a válčení lovců-sběračů 81
- Naši pavouci 36
- Nebuď jako tvoji otcové. Židovství, křesťanství a hebrejská Bible v díle Profayta Durana 65
- Nový svět. Americká zkušenost Středoevropana v kultuře 19. století 13
- Numerické optimalizační metody 60
- O**
- Objevování duálních čísel 59
- Obrazy v době Přemyslovců 90
- Od Caligariho k Hitlerovi. Psychologické dějiny německého filmu 84
- Od textu ke knize a knižní kultuře. Padesát statí z let 1981–2021 68
- Oroonoko aneb Královský otrok 53
- P**
- Pastevci afrického sahelu 36
- Pětatřicet krejcarů za sáh. Zaniklá ohrazení v lesích Šumavy 37
- Počátky Československé republiky 1 15
- Pod palbou hloubkařů – DODATKY. Útoky amerických a britských stíhacích letounů na pozemní cíle v českých zemích v letech 1944 a 1945 77
- Poetické drama 49
- Porucha na křižovatce světů. Jak porozumět kmenovým společenstvem 13
- Poutník se z vysoká na svět dívá 14
- Pozdravy ze Svaté Hory Athonské. Korespondence Slavibora Breüera s historikem Josefem Kalouskem a Breüerův deník 14
- Praha anarchická 77
- První Evropané. Archeologie počátků evropské identity 16
- R**
- Republika uchovávací a tvořivá 15
- Rozšíření kobylek a sarančí v České republice 32
- R.U.R. 100. Čapkovi roboti doma a ve světě 87
- Ruská bílá emigrace v Československu. Představitelé technických, přírodních a zemědělských věd 16
- S**
- Slovník termínů slovesného folkloru. Česko 58
- Soudruh Pavlík. Vzestup a pád sovětského chlapce-hrdiny 85
- „Stát se užitečným církvi i státu“. Josefsinské generální semináře na příkladu Hradiska u Olomouce 83
- Stručné dějiny nekonečna 53
- Stručný přehled estetiky. *Aesthetica in nuce* 54
- T**
- Tegtmairerovy železárny. Komunistický román 70

- Tenkrát v Praze. Dvě ohniska české dramatiky ve druhé polovině 50. let a v 60. letech 20. století 88
- Tkalci meziválečného Hradu. Síťová anatomie první Československé republiky 48
- Tragédie Gottwaldova lékaře. Vladimír Haškovec a československý případ „bílých pláštů“ 40
- Trilobiti 34
- Trotl 71
- Tygřice a jiné gaunerské povídky 57
- U**
- Umělecké památky Prahy. Praha na starých pohledech 17
- Umění lidí. Tvořivost mimoevropských kultur ve 42 kapitolách 17
- Upír. Zdivočelý román v cárech a barvách 54
- Utricularia 1. Atlas bublinek / Atlas of Bladderworts 37
- V**
- Válka v míru (Milchama be-šalom) 65
- Válka v patnáctém 55
- Vážky (Insecta: Odonata) podruhé – a jinak 46
- Věčný outsider? Jiří Weil: Život a dílo 69
- Velká akademická gramatika spisovné češtiny. III. Syntax: Syntagma / Věta / Souvětí 18
- Vidění v pohybu 55
- Vodní a mokřadní rostliny České republiky 47
- Vous a oko a patnáct rukou. Básně z let 1922–1938 56
- Z**
- Zahrádky. Péče o život v předivu města 45
- Zapovězená všudypřítomnost. Co se (ne)děje ve vězení 18
- Zdeněk Jirotka: *Dobrá rada pana Bartoše* a jiné hry 19
- Zkoumání etiky kultury holokaustu 61
- Zmetek Veliký. Zápisky o živém i mrtvém Rusku 56
- Zničení rozumu. Cesta iracionalismu od Schellinga k Hitlerovi 57
- Znojmo. Město na okraji kaňonu 19
- Ž**
- Životní příběh pražské rodačky Eugenie Trützschler von Falkenstein 75

Nakladatelství Academia
Středisko společných činností
AV ČR, v. v. i.
Vodičkova 40, 110 00 Praha 1

Jiří Padevět
ředitel
padevet@academia.cz

Viktorie Gjurišicová
manažerka velkoobchodu
a zástupkyně ředitele
gjuriscicova@academia.cz

Michaela Procházková
šéfredaktorka
prochazkova@academia.cz

Kateřina Brožová
manažerka výroby
brozova@academia.cz

Marie Povýšilová
manažerka marketingu
povyšilova@academia.cz

Šárka Hakenová
manažerka maloobchodu
hakenova@academia.cz

Jana Šrotová
šéfredaktorka časopisu *Živa*
srotova@ssc.cas.cz

Seznam členů redakční rady Nakladatelství Academia

Předseda:
prof. RNDr. Ivo Kraus, DrSc., FEng., dr. h. c.,
Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT

Členové:
RNDr. Miloš Anděra, CSc.,
Národní muzeum Praha
doc. RNDr. Jan Černý, Ph.D.,
Přírodovědecká fakulta UK
doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc.,
Přírodovědecká fakulta UK
Mgr. Michal Jareš, Ph.D.,
Ústav pro českou literaturu AV ČR
RNDr. Eduard Kočárek, Ph.D.,
2. lékařská fakulta UK
RNDr. Jiří Moravec, CSc.,
Národní muzeum Praha
PhDr. Petr Nejedlý, Ph.D.,
Ústav pro jazyk český AV ČR
PhDr. Leo Pavlát,
Židovské muzeum v Praze
Mgr. Michaela Procházková,
Nakladatelství Academia, SSČ AV ČR
Mgr. Ivo Purš, Ph.D.,
Ústav dějin umění AV ČR
prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc.,
Historický ústav AV ČR
PhDr. Martin Steiner,
Filosofický ústav AV ČR

Tisk SERIFA, s.r.o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5

ISBN 978-80-200-3704-6

Konferenční a hotelová
centra Akademie věd ČR

ZÁMEK TŘEŠŤ

ZÁMEK LIBLICE

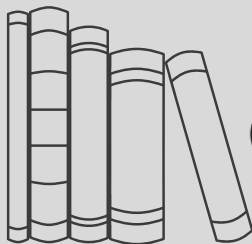
VILA LANNA V PRAZE

HOTELY S PŘÍBĚHEM

HOTELS WITH A STORY

WWW.HOTELYSPRIBEHEM.CZ

Staňte se členem klubu a ušetřete při nákupu knih až 20 %

Podmínky a informace o členství v Klubu Academia:

- Členem Klubu Academia se může stát každý, kdo v Knihkupectví Academia uskuteční jednorázový nákup v hodnotě min. 1000 Kč, předloží účtenku a zažádá o vydání členské karty.
- Členská karta Klubu Academia poskytuje slevu 20 % na nákup knih z produkce Nakladatelství Academia a slevu 10 % na knihy ostatních nakladatelů. Sleva se nevztahuje na časopisy s výjimkou Živy.
- Členství v klubu není časově omezené. Členská karta je přenosná a pro její vydání není potřeba uvádět osobní údaje. Slevy lze uplatnit pouze v síti Knihkupectví Academia.

Slevy nelze kombinovat a nelze je uplatnit na již zlevněné zboží.

Praha: Václavské nám. 34 | Národní 7 | Na Florenci 3

W W W . A C A D E M I A . C Z

AUKCE | NÁKUP A PRODEJ | VÝSTAVY | ZNALECKÉ POSUDKY
EXPERTIZY | RESTAUROVÁNÍ | ODBORNÉ RÁMOVÁNÍ

EMIL FILLA: ČTENÁŘKA • komb. tech. (olej, email, písek) na plátně, 1930, 100 x 76 cm • vyvolávací cena: 11 500 000 Kč, dosažená cena: 32 400 000 Kč

zdarma

Knihkupectví Academia v Praze
Václavské nám. 34 / Národní 7 / Na Florenci 3

V Ostravě nabízí knihy z Nakladatelství Academia
Univerzitní obchod a knihkupectví Ostravské univerzity.

www.academia.cz
www.academiaknihy.cz
www.academiabooks.com

www.vedakolemnas.cz
<https://soutez.academia.cz>
<https://ceny.academia.cz>

<http://ziva.avcr.cz>

www.facebook.com/nakladatelstvi.academia
www.instagram.com/nakladatelstvi_academia
https://bit.ly/Nakladatelstvi_Academia_Youtube
<https://bsky.app/profile/academianakladatel.bsky.social>
<https://x.com/NaklAcademia>

Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.

ISBN 978-80-200-3704-6

